

บทที่ 4

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3

พ.ศ. 2537 และ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติประกันสังคม (SOCIAL INSURANCE ACT)

เหตุผลในการใช้พระราชบัญญัตินี้คือ เนื่องจากได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 มาเป็นเวลานานแล้ว แต่ในขณะสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมยังไม่อำนวยให้นำกฎหมายนั้นมาใช้บังคับ ปัจจุบันการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ก้าวหน้าไปมาก สมควรสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่น โดยการจัดตั้งกองทุนประกันสังคมขึ้นเพื่อให้การสงเคราะห์แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นซึ่งประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตาย อันมิใช่เนื่องจากการทำงาน รวมทั้งกรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ สำหรับกรณีว่างงาน ซึ่งให้หลักประกันเฉพาะลูกจ้างซึ่งจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

บทที่ 1

บทบัญญัติทั่วไป

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533”

หมายเหตุ ขณะนี้ได้มีการออกพระราชบัญญัติประกันสังคมแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2537 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 โดยมีการแก้ไขข้อความบทบัญญัติกฎหมายให้มีความรัดกุมชัดเจน และสะดวกในการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป เว้นแต่บทบัญญัติหมวด 2 ของลักษณะ 2 ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบ วันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และบทบัญญัติมาตรา 40 ให้ใช้บังคับภายในสี่ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

อธิบาย พระราชบัญญัติประกันสังคมนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาคือวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2533 โดยประกาศเป็นฉบับพิเศษ เล่ม 107 ตอนที่ 161 ดังนั้นพระราชบัญญัติประกันสังคมฉบับนี้จึงมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 เป็นต้นไป โดยใช้บังคับทั่วราชอาณาจักร เว้นแต่บทบัญญัติ หมวด 2 ของลักษณะ 2 คือเรื่องการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นระยะเวลา 180 วันนับแต่วันที่ 1 กันยายน 2533 คือ การจัดเก็บเงินสมทบนั้นให้เริ่มทำการจัดเก็บตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2534 เป็นต้นไปในอัตราส่วนที่เท่า ๆ กันระหว่างนายจ้าง ลูกจ้างและรัฐบาล ส่วนบทบัญญัติมาตรา 40 คือผู้ประกอบการอาชีพอิสระและประชาชนทั่วไป จะสามารถสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนได้ภายใน 4 ปีนับแต่วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 ซึ่งขณะนี้มีผลใช้บังคับไปแล้วตั้งแต่วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2537

มาตรา 3 ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497

อธิบาย เดิมได้มีการออกกฎหมายประกันสังคมฉบับแรกในปี พ.ศ. 2497 สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่ได้กำหนดว่าจะให้มีผลใช้บังคับเมื่อใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แสดงว่ากฎหมายประกันสังคม พ.ศ. 2497 ยังคงมีอยู่ จึงจำเป็นต้องบัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 เสียและให้ใช้พระราชบัญญัติประกันสังคมฉบับนี้แทน

นอกจากนี้มาตรา 3 วรรคสองยังมีบัญญัติอีกว่า บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดแย้งกันกับบทบัญญัติแห่งพระราช บัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(1) ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน และลูกจ้างชั่วคราวรายชั่วโมงของ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น ยกเว้นลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน⁽¹⁾

(2) ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(3) ลูกจ้างของนายจ้างที่มีสำนักงานในประเทศ และไปประจำทำงานในต่างประเทศ

(4) ครูหรือครูใหญ่ของโรงเรียนเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน

(5) นักเรียน นักเรียนพยาบาล นิสิตหรือนักศึกษา หรือแพทย์ฝึกหัด ซึ่งเป็นลูกจ้างของ โรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือโรงพยาบาล

(6) กิจการหรือลูกจ้างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

อธิบาย พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(1) ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน และลูกจ้างชั่วคราวรายชั่วโมงของ ราชการไม่ว่าจะเป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น เพราะราชการทั้งหมดดังกล่าว มีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนบังคับใช้โดยเฉพาะอยู่แล้วในทุก ๆ ด้าน แต่ทั้งนี้ไม่ รวมถึงลูกจ้างชั่วคราวรายเดือนของส่วนราชการดังกล่าว ยังต้องอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติ ประกันสังคม ฉบับนี้ คือต้องเป็นผู้ประกันตนและส่งเงินสมทบ เข้ากองทุนประกันสังคม

(2) ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทยไม่อยู่ ในบังคับของกฎหมายฉบับนี้เช่นกัน

(3) ลูกจ้างของนายจ้างที่มีสำนักงานอยู่ในประเทศไทย และไปประจำทำงานอยู่ใน ต่างประเทศ เช่น ลูกจ้างของธนาคารกรุงเทพ จำกัด ไปทำงานอยู่ ณ ธนาคารกรุงเทพสาขาโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น ไม่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคม และไม่อยู่ในข่ายบังคับของกฎหมาย ประกันสังคมแต่อย่างใด

(4) ครูหรือครูใหญ่ของโรงเรียนเอกชน เพราะมีกฎหมาย พ.ร.บ. โรงเรียนเอกชนบังคับ อยู่แล้ว จึงได้รับยกเว้น แต่ลูกจ้างของโรงเรียนเอกชนไม่ได้รับการยกเว้น ยังต้องส่งเงินเข้าสมทบ กองทุนประกันสังคมเช่นเดิม

⁽¹⁾ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มาตรา 3

(5) นักเรียน นักเรียนพยาบาล นิสิต หรือนักศึกษาแพทยฝึกหัดหรือฝึกงาน หรือเรียน อยู่ในโรงเรียน หรือทำงานเป็นลูกจ้างของโรงเรียน มหาวิทยาลัย หรือโรงพยาบาลใด ๆ อยู่ ได้รับ ยกเว้นเช่นกัน

(6) กิจการหรือลูกจ้างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ซึ่งขณะนี้ยังมีได้มีกำหนดนอก เหนือไปจากนี้แต่อย่างใด

มาตรา 5 ในพระราชบัญญัตินี้

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้าง ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร แต่ ไม่รวมถึงลูกจ้างซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานบ้านอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย

“นายจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างและให้หมายความรวมถึง ถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึง ผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล ให้ทำการแทนด้วย

“ค่าจ้าง” หมายความว่า เงินทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างเป็นค่าตอบแทน การทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ ไม่ว่าจะคำนวณตามระยะเวลาหรือคำนวณตามผลงานที่ ลูกจ้างทำได้และให้หมายความรวมถึงเงินที่นายจ้างจ่ายให้ในวันหยุดและวันลาซึ่งลูกจ้างไม่ได้ ทำงานด้วย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกำหนด คำนวณหรือจ่ายในลักษณะใดหรือโดยวิธีการใด และไม่ว่าจะเรียก ชื่ออย่างไร

“วันทำงาน” หมายความว่า วันที่กำหนดให้ลูกจ้างทำงานตามปกติ

“ผู้ประกันตน” หมายความว่า ผู้ซึ่งจ่ายเงินสมทบอันก่อให้เกิดสิทธิได้รับประโยชน์ ทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้

“การคลอดบุตร” หมายความว่า การที่ทารกออกจากครรภ์มารดาซึ่งมีระยะเวลาตั้งครรภ์ ไม่น้อยกว่ายี่สิบแปดสัปดาห์ไม่ว่าทารกจะมีชีวิตรอดอยู่หรือไม่

“ทุพพลภาพ” หมายความว่า การสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหรือ ของร่างกาย หรือสูญเสียสภาวะปกติของจิตใจจนไม่สามารถทำงานได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนด

“ว่างงาน” หมายความว่า การที่ผู้รับประกันตนต้องหยุดงานเนื่องจากนิติสัมพันธ์ระหว่าง นายจ้างและลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานสิ้นสุดลง

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนประกันสังคม

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานประกันสังคม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการประกันสังคม

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการประกันสังคม

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

อธิบาย คำว่า ลูกจ้าง ตามความหมายของกฎหมายประกันสังคม หมายถึงผู้ซึ่งทำงานให้กับนายจ้างโดยได้รับค่าจ้างจากบริษัทหรือสถานประกอบการ ไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไรและอยู่ในตำแหน่งใด หากรับค่าจ้างหรือเงินเดือนของบริษัทหรือสถานประกอบการแล้วถือว่าเป็นลูกจ้างที่จะต้องส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมทั้งสิ้น เช่น ผู้จัดการ ผู้อำนวยการบริษัท เป็นต้น ยกเว้นลูกจ้างซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานบ้านหรือคนใช้ตามบ้าน เป็นต้น ไม่อยู่ในข่ายบังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ทั้งนี้เจ้าของบ้านจะต้องไม่ประกอบธุรกิจการค้าใด ๆ ที่จะให้คนใช้ไปทำธุรกิจนั้นด้วย หากนายจ้างประกอบธุรกิจการค้าและให้คนใช้ไปช่วยงานด้านธุรกิจการค้าเช่นนี้ คนใช้นั้นก็ถือว่าเป็นลูกจ้างตามพระราชบัญญัติประกันสังคมทันที

“นายจ้าง” หมายความว่าถึงเจ้าของบริษัทที่ไม่รับเงินเดือนหรือค่าจ้างจากบริษัทเลย และหมายรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้างโดยไม่รับเงินเดือนจากบริษัทด้วยเช่นกัน และในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลหมายถึงผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล และผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย แต่ทั้งนี้จะต้องไม่รับค่าจ้างจากบริษัทด้วยเช่นกัน และหมายรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล ให้ทำการแทนด้วย

สรุป ในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายประกันสังคมนั้น ผู้ที่เป็นลูกจ้างคือผู้ที่ทำงานแล้วได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างทุกคนจากบริษัทหรือสถานประกอบการ ส่วนผู้เป็นนายจ้างคือเจ้าของบริษัทหรือบุคคลใด ๆ ที่ทำการแทนเจ้าของบริษัทและ

“ค่าจ้าง” ได้แก่เงินทุกประเภทที่นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้างทั้งในวันทำงานปกติและวันหยุด เพื่อตอบแทนในการที่ลูกจ้างทำงานให้แก่นายจ้างในเวลาทำงานปกติ อาทิเช่น เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าน้ำมันรถ ค่าอาหารกลางวัน เป็นต้น รวมทั้งเงินที่นายจ้างจ่ายให้แก่ลูกจ้างในวันลาด้วยอันเป็นกรณีของลูกจ้างที่มีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันหยุดหรือลูกจ้างประจำที่นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นรายเดือนและมีสิทธิได้รับค่าจ้างในวันหยุดและวันลาด้วย ไม่ว่าจะกำหนดจำนวนหรือจ่ายให้ในลักษณะใดก็ตาม โดยวิธีการใดก็ตาม และไม่ว่าจะเรียกชื่อเป็นอย่างไร หากเป็นการจ่ายให้เพื่อตอบแทนการที่ลูกจ้างทำงานให้โดยการจ่ายให้เป็นประจำและสม่ำเสมอถือว่าเป็นค่าจ้างทั้งสิ้น

“วันทำงาน” หมายถึงวันที่นายจ้างกำหนดให้ลูกจ้างทำงาน ตัวอย่างเช่น วันจันทร์ ถึงวันศุกร์หรือวันจันทร์ถึงวันเสาร์ เป็นต้น และในวันที่ทำงานนั้นนายจ้างจ่ายค่าจ้างให้ด้วย ซึ่งจะ ถูนำมาคำนวณเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมทุกครั้งที่ลูกจ้างได้รับค่าจ้าง

“ผู้ประกันตน” หมายถึงลูกจ้างและบุคคลผู้ประกอบอาชีพอิสระทั่วไปที่ได้จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมตามอัตราที่กฎหมายกำหนด คือกรณีเป็นลูกจ้างได้จ่ายเงินร้อยละ 1.5 ของค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับในแต่ละวันแต่ละอาทิตย์หรือแต่ละเดือน แล้วแต่ประเภทของลูกจ้าง หรือ กรณีเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระที่มีใช้ลูกจ้าง จะต้องจ่ายร้อยละ 3 ของค่าจ้างเฉลี่ยที่ได้รับใน แต่ละเดือน หรือตามเกณฑ์ที่สำนักงานประกันสังคมคำนวณและประกาศกำหนด เมื่อลูกจ้างได้จ่ายเงิน สมทบหรือถูกหักเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมไปแล้ว จะทำให้ลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์ ต่าง ๆ ตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดและถือว่าเป็นผู้ประกันตามกฎหมายฉบับนี้แล้ว

“การคลอดบุตร” หมายถึงการที่ทารกออกพ้นจากครรภ์มารดาภายหลังจากมีการตั้งครรภ์ มาแล้วไม่น้อยกว่า 28 สัปดาห์ หรือ 7 เดือน ลูกจ้างจึงจะได้รับสิทธิประโยชน์การคลอดบุตรตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้ ไม่ว่าทารกที่คลอดออกมานั้นจะมีชีวิตรอดหรือไม่ และผู้นั้นต้องเป็นผู้ประกัน ตนอยู่ในระยะเวลาดังกล่าวไม่น้อยกว่า 7 เดือนด้วยเช่นกัน

“ทุพพลภาพ” หมายถึงการสูญเสียอวัยวะหรือการสูญเสียสมรรถภาพในการทำงาน โดยสิ้นเชิงหรือสูญเสียภาวะปกติของจิตใจจนไม่สามารถทำงานได้ ทั้งนี้การที่ผู้นั้นจะได้รับ สิทธิประโยชน์หรือการวินิจฉัยว่าทุพพลภาพหรือไม่จะต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการแพทย์ กำหนด

“ว่างงาน” หมายถึงการที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงาน หรือต้องออกจากงาน หรือถูกเลิกจ้าง ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ อันทำให้ความผูกพันตามกฎหมายที่จะเป็นนายจ้างและลูกจ้างสิ้นสุดลง บุคคลผู้นั้นจะได้สิทธิประโยชน์จากการว่างงานในเงื่อนไขและระยะเวลาที่พระราชบัญญัตินี้กำหนด

“กองทุน” หมายถึงกองทุนประกันสังคม

“สำนักงาน” หมายถึงสำนักงานประกันสังคม ทั้งในกรุงเทพมหานครและในต่างจังหวัด ทุก ๆ จังหวัด

“คณะกรรมการ” หมายถึงคณะกรรมการประกันสังคมของสำนักงานประกันสังคม

“กรรมการ” หมายถึงกรรมการประกันสังคม

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมหรือ ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นให้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

“เลขานุการ” หมายถึงเลขานุการของสำนักงานประกันสังคม

“รัฐมนตรี” หมายถึงรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งในขณะนั้น

(พ.ศ. 2540) ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เพราะสำนักงานประกันสังคมเป็นหน่วยงานหนึ่งของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมขณะนี้ โดยมีเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบ

มาตรา ๘ ในการคำนวณค่าจ้างเพื่อการออกเงินสมทบ ให้ถือเอาค่าจ้างที่คิดเป็นรายเดือนเป็นเกณฑ์คำนวณ

ในการคำนวณค่าจ้างที่มีไซค่าจ้างรายเดือนให้เป็นค่าจ้างรายเดือน ให้ถือว่าค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับจริงในเดือนใดเป็นค่าจ้างรายเดือนของเดือนนั้น

เพื่อประโยชน์ในการนับระยะเวลาการส่งเงินสมทบของผู้ประกันตน ให้ถือว่าเงินสมทบที่หักจากค่าจ้างที่จ่ายให้ลูกจ้างในเดือนใดเป็นการจ่ายเงินสมทบของเดือนนั้น และไม่ว่าเงินสมทบนั้นจะได้หักไว้หรือนำส่งเดือนละกี่ครั้ง ให้ถือว่ามีระยะเวลาในการจ่ายเงินสมทบเท่ากับหนึ่งเดือน

อธิบาย การคำนวณค่าจ้างเพื่อการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมปัจจุบัน มาตรา ๖ กำหนดให้คำนวณจากค่าจ้างที่คิดเป็นรายเดือนแทนการคำนวณค่าจ้างที่คิดเป็นรายวันแบบเก่า

ในการคำนวณค่าจ้างที่มีไซค่าจ้างรายเดือนให้เป็นค่าจ้างรายเดือน เช่น ค่าจ้างชั่วคราว ค่าจ้างรายวัน เป็นต้น มาตรา ๖ วรรคสองให้ถือว่าค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับจริงในเดือนใดเป็นค่าจ้างรายเดือนของเดือนนั้น

ตัวอย่างเช่น ผู้ประกันตนทำงานจริงในเดือนกันยายน 2539 เป็นจำนวน 10 วัน เมื่อได้มีการนำส่งเงินสมทบแล้ว ให้ถือว่าได้นำส่งเงินสมทบเท่ากับ 1 เดือน กรณีนี้จะทำให้ลูกจ้างที่ทำงานชั่วคราวทำงานเป็นรายวัน รายชั่วโมง จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ได้เร็วขึ้น

นอกจากนี้ในวรรคสามกำหนดอีกว่า เงินสมทบที่นายจ้างหักจากค่าจ้างที่จ่ายให้กับลูกจ้างในเดือนใดถือเป็นการจ่ายเงินสมทบของเดือนนั้นไม่ว่านายจ้างจะหักไว้กี่ครั้งหรือนำส่งเดือนละกี่ครั้งก็ตาม ให้ถือว่ามีระยะเวลาในการจ่ายเงินสมทบเท่ากับ 1 เดือน ทั้งนี้ถือเป็นประโยชน์ให้กับผู้ประกันตนในการคำนวณการจ่ายเงินสมทบและได้รับสิทธิต่าง ๆ ตามกฎเกณฑ์นั่นเอง

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

อธิบาย ขณะนี้ (พ.ศ. 2540) รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (น่าจะเป็น) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มิใช่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพราะ ขณะนี้สำนักงานประกันสังคมขึ้นอยู่กับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มิได้ขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย ดังนั้นจึงควรอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมที่มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ได้ไม่เกิน อัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ กำหนดการยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

สำหรับกฎกระทรวงนั้นจะมีผลใช้บังคับเมื่อได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

ลักษณะ 1

บททั่วไป

หมวด 1

คณะกรรมการประกันสังคม

องค์คณะของคณะกรรมการประกันสังคม

มาตรา 8 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการประกันสังคม” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข และผู้แทนสำนักงบประมาณเป็นกรรมการ กับผู้แทนฝ่ายนายจ้างและผู้แทนฝ่ายลูกจ้างฝ่ายละห้าคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และเลขาธิการเป็นกรรมการ และเลขานุการ

คณะกรรมการจะแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการก็ได้

รัฐมนตรีจะแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินห้าคนให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการก็ได้ ซึ่งในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางระบบงานประกันสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแรงงาน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น

อธิบาย ในสำนักงานประกันสังคมให้มีคณะกรรมการประกันสังคมอันประกอบไปด้วย ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการโดยตำแหน่ง เพราะสำนักงานประกันสังคมขึ้นอยู่กับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมนั่นเอง นอกจากนี้ คณะกรรมการประกอบไปด้วย

1. ผู้แทนกระทรวงการคลัง 1 คน
2. ผู้แทนสำนักงบประมาณ 1 คน
3. ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง 5 คน
4. ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง 5 คน

5. เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการประกันสังคม โดยคณะกรรมการฯ จะแต่งตั้งบุคคลใดที่เหมาะสมเป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการอีก 1 หรือ 2 คนก็ได้

นอกจากนี้ในวรรคสามกำหนดอีกว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จะแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกิน 5 คนเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการก็ได้ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ

5 คนดังกล่าวอย่างน้อยจะต้องมีความเชี่ยวชาญด้านประกันสังคม ด้านการแรงงาน ด้านการแพทย์ ด้านกฎหมาย และด้านอื่น ๆ ประเภทละ 1 คน รวมเป็นองค์คณะของคณะกรรมการประกันสังคม

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประกันสังคม

มาตรา 9 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

(2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกา การออกกฎกระทรวง และระเบียบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(3) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน

(4) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน

(5) พิจารณางบดุลและรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานในส่วนที่เกี่ยวกับการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

(6) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการอื่นหรือสำนักงาน

(7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาดำเนินการต่อไปก็ได้

อธิบาย คณะกรรมการประกันสังคมมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการในการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

(2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการตราพระราชกฤษฎีกา การออกกฎกระทรวง และระเบียบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(3) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน

(4) วางระเบียบโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังเกี่ยวกับการจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน

(5) พิจารณางบดุลและรายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานในส่วนที่เกี่ยวกับการประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้

- (6) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการอื่นหรือสำนักงาน
 - (7) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย
- ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ทั้ง 7 ข้อดังกล่าว คณะกรรมการอาจมอบหมายให้สำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ปฏิบัติเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาและดำเนินการต่อไปก็ได้

วาระการดำรงตำแหน่งของกรรมการหรือที่ปรึกษา

มาตรา 10 กรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะแต่งตั้งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

อธิบาย กรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้อยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 2 ปี แต่อาจได้รับแต่งตั้งเข้ามาอีกก็ได้ แต่จะอยู่เกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้ คือกรรมการหรือที่ปรึกษาแต่ละคนจะอยู่ในตำแหน่งนานที่สุดไม่เกิน 4 ปีติดต่อกันนั่นเอง

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการหรือที่ปรึกษา

มาตรา 11 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 10 กรรมการหรือที่ปรึกษาซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) รัฐมนตรีให้ออก
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งบุคคลในประเภทเดียวกันตามมาตรา 8 เป็นกรรมการแทน และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งที่ปรึกษาเพิ่มขึ้นในระหว่างที่ที่ปรึกษาซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นที่ปรึกษาเพิ่มขึ้นนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของที่ปรึกษาที่ได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

อธิบาย นอกจากกรรมการหรือที่ปรึกษาจะพ้นจากตำแหน่งไปเพราะครบวาระแล้ว อาจพ้นจากตำแหน่งอีกเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) รัฐมนตรีให้ออก
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้

กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในกรณีที่กรรมการคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลในสาขาเดียวกับผู้พ้นจากตำแหน่งนั้นเป็นกรรมการแทน และผู้ที่เข้าดำรงตำแหน่งแทนนั้น จะอยู่ในตำแหน่งได้เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่ตนได้เข้าไปทำหน้าที่นั้น

ในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งที่ปรึกษาเพิ่มในระหว่างวาระของคณะกรรมการ ให้ที่ปรึกษาที่ได้รับแต่งตั้งเพิ่มนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของที่ปรึกษาของคณะกรรมการนั้น

มาตรา 12 ในกรณีที่กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งดำรงตำแหน่งครบตามวาระแล้ว แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นให้ ให้กรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

อธิบาย ในกรณีที่กรรมการประกันสังคมคนใดคนหนึ่งหรือทั้งหมดอยู่ในตำแหน่งจนครบวาระแล้ว แต่รัฐมนตรียังมีได้แต่งตั้งกรรมการคนใหม่หรือชุดใหม่เข้าทำหน้าที่กรรมการประกันสังคม ให้กรรมการคนเก่าหรือยุคเก่าปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ต่อไป

องค์คณะประชุมกรรมการ

มาตรา 13 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มติในที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

อธิบาย ในการประชุมคณะกรรมการประกันสังคม จะต้องมีการประชุมมาประชุม ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งขององค์คณะกรรมการ จึงจะถือว่าเป็นองค์ประชุม

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจมาประชุมด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนใดคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมเป็นการชั่วคราว

ที่ประชุมมีมติในเรื่องใด ให้ถือเสียงข้างมากของที่ประชุมเป็นหลัก โดยที่กรรมการ 1 คน มี 1 เสียง ในกรณีที่คะแนนเสียงออกมาเท่ากัน มาตรา 13 วรรคสาม กำหนดให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มอีก 1 เสียงถือเป็นเสียงชี้ขาด

หมายเหตุ โดยปกติในการลงมติในที่ประชุม ประธานการประชุมจะไม่ออกเสียง

คณะกรรมการการแพทย์

มาตรา 14 ให้มีคณะกรรมการการแพทย์คณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการอื่นมีจำนวนรวมกันไม่เกินสิบหกคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งและผู้แทนสำนักงานเป็นกรรมการและเลขานุการ

ประธานกรรมการและกรรมการอื่นตามวรรคหนึ่งให้แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในวิชาชีพเวชกรรม สาขาต่าง ๆ และให้อยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี

ให้นำมาตรา 10 วรรคสอง มาตรา 11 มาตรา 12 และมาตรา 13 มาใช้บังคับโดยอนุโลมอธิบาย โดยที่การดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคมส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลผู้ประกันตนที่เจ็บป่วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีคณะกรรมการแพทย์เพื่อวินิจฉัยโรคและลักษณะของการเจ็บป่วยว่าจะจัดอยู่ในสิทธิประโยชน์ประเภทใด และจะได้รับค่ารักษาพยาบาลและเงินช่วยเหลือจากกองทุนประกันสังคมเท่าใด คณะกรรมการการแพทย์จะมีจำนวนรวมกันไม่เกิน 16 คน ซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรี และมีผู้แทนสำนักงานประกันสังคมเป็นกรรมการและเลขานุการ

ประธานกรรมการและกรรมการการแพทย์แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาชีพเวชกรรม (แพทย์) สาขาต่าง ๆ และให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี แต่ไม่เกิน 2 วรระติดต่อกัน ส่วนวิธีการอยู่ในตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งให้เป็นเช่นเดียวกับของคณะกรรมการประกันสังคม

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการแพทย์

มาตรา 15 คณะกรรมการการแพทย์มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานในการให้บริการทางการแพทย์
- (2) กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในการรับบริการทางการแพทย์ของผู้ประกันตามมาตรา 59 มาตรา 63 มาตรา 66 มาตรา 68 มาตรา 70 และมาตรา 72
- (3) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 64

(4) ให้คำปรึกษาและแนะนำในทางการแพทย์แต่คณะกรรมการ คณะกรรมการอุทธรณ์ และสำนักงาน

(5) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การแพทย์หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

อธิบาย คณะกรรมการแพทย์มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินงานในการให้บริการทางการแพทย์

(2) กำหนดหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในการรับบริการทางการแพทย์ ของผู้ประกันตนตามมาตรา 59 มาตรา 63 มาตรา 70 และมาตรา 72

(3) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 64

(4) ให้คำปรึกษาและแนะนำในทางการแพทย์แก่คณะกรรมการ คณะกรรมการอุทธรณ์ และสำนักงาน

(5) ปฏิบัติการอื่นตามที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การแพทย์หรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการมอบหมาย

คณะอนุกรรมการหรือคณะอนุกรรมการการแพทย์

มาตรา 16 คณะกรรมการหรือคณะกรรมการการแพทย์จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อ พิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการการแพทย์ มอบหมายก็ได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการ ให้นำมาตรา 13 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

อธิบาย คณะกรรมการประกันสังคมหรือคณะกรรมการการแพทย์จะแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการประกันสังคมหรือคณะอนุกรรมการการแพทย์เพื่อช่วยการปฏิบัติงานหรือช่วยในการ ใช้ดุลพินิจพิจารณาการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่คณะกรรมการประกันสังคมหรือคณะกรรมการ การแพทย์มอบหมายก็ได้

วิธีการประชุมคณะอนุกรรมการ ให้ใช้รูปแบบเดียวกับการประชุมกรรมการประกันสังคม

มาตรา 17 คณะกรรมการ คณะกรรมการการแพทย์ และคณะอนุกรรมการมีอำนาจสั่งให้ บุคคลใดบุคคลหนึ่งส่งเอกสารหรือข้อมูลที่จำเป็นมาพิจารณาได้ ในการนี้จะสั่งให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง มาชี้แจงด้วยก็ได้

อธิบาย คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการทุกชุดของสำนักงานประกันสังคมมีอำนาจ สั่งให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งส่งเอกสารหรือส่งข้อมูลที่จำเป็นมาเพื่อให้ประกอบการพิจารณา หรือจะสั่ง ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมาชี้แจงต่อคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการก็ได้

มาตรา 18 กรรมการ ที่ปรึกษา กรรมการการแพทย์ กรรมการอุทธรณ์และอนุกรรมการ อาจได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

อธิบาย ให้กรรมการ ที่ปรึกษา กรรมการการแพทย์ กรรมการอุทธรณ์ และอนุกรรมการ ต่าง ๆ มีสิทธิได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังโดยเบิกจ่ายจากเงินกองทุนประกันสังคม ตามมาตรา 24 วรรคสอง

หมวด 2

สำนักงานประกันสังคม

สถานะและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคม

มาตรา 19 ให้จัดตั้งสำนักงานประกันสังคมขึ้นในกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ คณะกรรมการอื่น และคณะอนุกรรมการ ตามพระราชบัญญัตินี้
- (2) เก็บ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประกันสังคม
- (3) จัดทำทะเบียนนายจ้างและผู้ประกันตนซึ่งต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุน
- (4) ปฏิบัติการตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน
- (5) กระทำกิจการอย่างอื่นตามที่รัฐมนตรี คณะกรรมการ คณะกรรมการอื่น หรือคณะอนุกรรมการมอบหมาย

อธิบาย เป็นที่น่าสังเกตว่าสำนักงานประกันสังคมขณะนี้ขึ้นอยู่กับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มิใช่ขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา 19 นี้ ดังนั้นจึงควรแก้พระราชบัญญัติมาตรานี้

หน้าที่ของเลขานุการสำนักงานประกันสังคม

มาตรา 20 ให้เลขานุการมีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานและเป็น

ผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงาน เพื่อการนี้ให้มีรองเลขาธิการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

ให้เลขาธิการและรองเลขาธิการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ

อธิบาย เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมมีหน้าที่ควบคุมดูแลงานทุกอย่างที่ข้าราชการของสำนักงานได้ปฏิบัติไปและเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสำนักงาน มีฐานะเทียบเท่าอธิบดี (กรม) และเพื่อให้การปฏิบัติงานมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น เลขาธิการอาจแต่งตั้งรองเลขาธิการ 1 คนหรือหลายคนเพื่อเป็นผู้ช่วยในการสั่งและปฏิบัติราชการก็ได้

เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมและรองเลขาธิการต้องเป็นข้าราชการพลเรือน (มาตรา 20 วรรคสอง)

หมวด 3 กองทุนประกันสังคม

ความหมายของกองทุนประกันสังคม

มาตรา 21 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานประกันสังคมเรียกว่า กองทุนประกันสังคม เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายให้ผู้ประกันตนได้รับประโยชน์ทดแทนตามที่บัญญัติไว้ในลักษณะ 3 และเป็นค่าใช้จ่ายตามมาตรา 24 วรรคสอง

อธิบาย กองทุนประกันสังคมเป็นกองทุนหนึ่งอยู่ในสำนักงานประกันสังคม เป็นกองทุนที่รวบรวมเงินสมทบที่ได้จากนายจ้างลูกจ้างและรัฐบาล อันเป็นกองทุนที่ให้หลักประกันแก่ผู้ประกันตนให้ได้รับประโยชน์ทดแทนเมื่อต้องประสบอันตราย เจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรือตาย อันมิใช่เนื่องจากการทำงานรวมทั้งกรณีคลอดบุตร นอกจากนี้ยังรวมไปถึงประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงานที่จะมีผลบังคับในอนาคต รวมถึงเป็นทุนใช้จ่ายต่าง ๆ ของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการในการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานอีกด้วย

รายได้ของกองทุน

มาตรา 22 กองทุนประกอบด้วย

- (1) เงินสมทบจากรัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตนตามมาตรา 40 และมาตรา 46
- (2) เงินเพิ่มตามมาตรา 39 มาตรา 49 และมาตรา 53
- (3) ผลประโยชน์ของกองทุนตามมาตรา 26

- (4) เงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา 45
- (5) เงินที่ได้รับจากการบริจาคหรือเงินอุดหนุน
- (6) เงินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 47 มาตรา 47 ทวิ มาตรา 50 มาตรา 53 และมาตรา 56

(7) เงินอุดหนุนหรือเงินทศรองราชการที่รัฐบาลจ่ายตามมาตรา 24 วรรคสาม

(8) เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามมาตรา 102

(9) รายได้อื่น

อธิบาย กองทุนประกอบด้วยรายได้จากที่ต่าง ๆ ดังนี้

(1) จากเงินสมทบจากรัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตนที่ส่งเข้ากองทุนเป็นรายเดือนฝ่ายละเท่า ๆ กัน รวมทั้งผู้ประกันตนอิสระที่จะต้องส่งเงินสมทบตามเกณฑ์และอัตราที่จะมีพระราชกฤษฎีกากำหนด

(2) เงินเพิ่มที่ได้จากผู้ที่พ้นจากการเป็นลูกจ้าง และสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตน และเงินเพิ่มที่ได้รับจากนายจ้างและผู้รับเหมาช่วงในกรณีต่าง ๆ ตามมาตรา 39, 49 และมาตรา 53 ตามลำดับ

(3) ผลประโยชน์ที่กองทุนได้รับจากการจัดหาตามมาตรา 26

(4) เงินค่าธรรมเนียมที่ได้รับตามมาตรา 45

(5) เงินที่ได้รับจากการบริจาคหรือเงินอุดหนุน

(6) เงินที่ตกเป็นของกองทุนด้วยกรณีต่าง ๆ ตามมาตรา 47, 47 ทวิ มาตรา 50, 53 และมาตรา 56

(7) เงินอุดหนุนหรือเงินทศรองราชการที่รัฐบาลจ่ายกรณีเงินกองทุนไม่พอจ่ายตามมาตรา 24 วรรคสาม

(8) เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบปรับ ตามมาตรา 102

(9) รายได้อื่นที่กองทุนได้รับ

การเก็บรักษาเงินกองทุน

มาตรา 23 เงินกองทุนตามมาตรา 22 ให้เป็นของสำนักงานและไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

อธิบาย เงินกองทุนกรณีต่าง ๆ ตามมาตรา 22 ให้เป็นของสำนักงานประกันสังคมทั้งหมด ไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังและไม่ถือเป็นรายได้แผ่นดิน

การจัดสรรเงินกองทุน

มาตรา 24 เงินกองทุนให้จ่ายเป็นประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้

คณะกรรมการอาจจัดสรรเงินกองทุนไม่เกินร้อยละสิบของเงินสมทบของแต่ละปีเพื่อจ่ายตาม มาตรา 18 และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงาน

ในกรณีที่เงินกองทุนไม่พอจ่ายตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้รัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุน หรือเงินอุดหนุนราชการให้ตามความจำเป็น

อธิบาย เงินกองทุนสามารถนำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ ดังนี้

1. คณะกรรมการประกันสังคมอาจจัดสรรเงินกองทุนไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินกองทุน ทั้งหมดของเงินสมทบแต่ละปี เพื่อจ่ายเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเดินทาง ฯลฯ ให้แก่คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ของสำนักงานประกันสังคมที่ปฏิบัติตาม หน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงาน

ในกรณีที่เงินกองทุนไม่พอจ่ายให้กับผู้ประกันตน ให้รัฐบาลจ่ายเงินอุดหนุนหรือเงิน อุดหนุนราชการให้กองทุนตามความจำเป็น

มาตรา 25 การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

อธิบาย วิธีการรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินให้เป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการประกันสังคมกำหนด ทั้งนี้ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังเสียก่อน

การจัดหาผลประโยชน์เข้ากองทุน

มาตรา 26 การจัดหาผลประโยชน์ของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

อธิบาย การจัดหาผลประโยชน์ของกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ทั้งนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังเสียก่อนเช่นกัน

การรายงานรายรับ-รายจ่ายของกองทุน

มาตรา 27 ภายในหกเดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทิน ให้คณะกรรมการเสนอสมุดและ รายงานการรับจ่ายเงินของกองทุนในปีที่ล่วงมาแล้วต่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเพื่อตรวจสอบ รับรองก่อนเสนอต่อรัฐมนตรี

สมุดและรายงานการรับจ่ายเงินดังกล่าวให้รัฐมนตรีเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอ รัฐสภาเพื่อทราบ และจัดให้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

อธิบาย มาตรานี้กำหนดให้คณะกรรมการประกันสังคมเสนองบดุลและรายงานรายรับและรายจ่ายของกองทุนในปีที่ผ่านมาภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นปีปฏิทินโดยเสนอต่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเพื่อทำการตรวจสอบก่อนนำเสนอรัฐมนตรี และรัฐมนตรีจะได้นำเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอต่อรัฐบาลเพื่อทราบและนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้ทราบทั่วกันต่อไป

หมวด 4

การสำรวจการประกันสังคม

ในหมวดนี้จะกำหนดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อสำรวจปัญหาและข้อมูลด้านแรงงานเพื่อประโยชน์แก่การประกันสังคมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ หากมีการตราพระราชกฤษฎีกาน้อยอย่างน้อยจะต้องระบุข้อความต่าง ๆ ตามมาตรา 28 ดังนี้

มาตรา 28 เพื่อประโยชน์แก่การประกันสังคมตามพระราชบัญญัตินี้ จะตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อสำรวจปัญหาและข้อมูลด้านแรงงานก็ได้

ในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยให้ระบุ

- (1) วัตถุประสงค์ในการสำรวจ
- (2) เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะทำการสำรวจ
- (3) กำหนดเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาซึ่งจะต้องไม่เกินสองปี

มาตรา 29 เมื่อได้ตราพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา 28 แล้ว ให้เลขาธิการประกาศกำหนด

- (1) แบบสำรวจ
- (2) ระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งแบบสำรวจให้แก่นายจ้าง
- (3) กำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบวัน ให้นายจ้างต้องส่งคืนแบบสำรวจที่ได้กรอรายการ

แล้วแก่เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งต้องระบุไว้ในแบบสำรวจด้วย

การประกาศตามมาตรานี้ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

อธิบาย เมื่อได้ตราพระราชกฤษฎีกาสำรวจการประกันสังคมตามมาตรา 28 แล้ว ให้เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมประกาศกำหนดแบบสำรวจตาม (1) และกำหนดระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งแบบสำรวจให้แก่นายจ้างตาม (2) และกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 30 วันให้นายจ้างต้องส่งแบบสำรวจคืนหลังจากกรอรายการต่าง ๆ ในแบบสำรวจแล้วให้กับเจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ระบุในแบบสำรวจไว้ด้วย

มาตรา 30 แบบสำรวจตามมาตรา 29 (1) ที่จะต้องส่งไปยังนายจ้าง ให้ส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่นำไปส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงานของนายจ้างในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของนายจ้าง ถ้าไม่พบนายจ้าง ณ ภูมิลำเนา หรือถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงานของนายจ้าง จะส่งให้แก่บุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วและอยู่หรือทำงานในบ้านหรือสำนักงานที่ปรากฏว่าเป็นของนายจ้างนั้นก็ได้

ถ้าไม่สามารถส่งตามวิธีในวรรคหนึ่งได้ ให้ใช้วิธีปิดแบบสำรวจไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่ายที่สำนักงานของนายจ้าง เมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวและเวลาได้ล่วงพ้นไปเกินสิบห้าวันแล้ว ให้ถือว่านายจ้างได้รับแบบสำรวจนั้นแล้ว

อธิบาย แบบสำรวจประกันสังคมนั้นจะส่งไปให้นายจ้างโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือเจ้าหน้าที่จะไปส่งให้นายจ้างโดยตรง ณ ภูมิลำเนา ถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงานของนายจ้างในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในระหว่างเวลาทำการงานของนายจ้างก็ได้ กรณีที่ไปส่งแล้วไม่พบนายจ้าง เจ้าหน้าที่อาจมอบให้กับบุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว (20 ปีบริบูรณ์) และอยู่หรือทำงานในบ้านหรือสำนักงานของนายจ้างนั้น ๆ ก็ได้

ถ้าไม่สามารถนำส่งได้ตามวรรคหนึ่งข้างต้น เจ้าหน้าที่อาจปิดแบบสำรวจไว้ในที่ซึ่งเห็นได้โดยง่าย ณ สำนักงานของนายจ้าง หลังจากนั้นพ้น 15 วันไปแล้วให้ถือว่านายจ้างได้รับแบบสำรวจนั้นแล้ว

มาตรา 31 เมื่อนายจ้างได้รับแบบสำรวจแล้ว ให้นายจ้างกรอกรายการในแบบสำรวจทุกข้อตามความเป็นจริง แล้วส่งแบบสำรวจที่ได้กรอกรายการนั้นคืนให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 29(3)

อธิบาย เมื่อนายจ้างได้รับแบบสำรวจประกันสังคมแล้วไม่ว่าด้วยวิธีใด ให้นายจ้างรีบกรอกแบบสำรวจในทุกข้อความตามความเป็นจริง แล้วให้รีบส่งแบบสำรวจคืนเจ้าหน้าที่ตามที่ระบุในมาตรา 29(3) ภายในระยะเวลา 15 วัน หากนายจ้างเพิกเฉยไม่ส่งแบบสำรวจภายในกำหนดดังกล่าวหรือกรอกไม่ครบ หรือไม่ส่งแบบสำรวจคืนเจ้าหน้าที่ภายในกำหนด นายจ้างอาจถูกระวางโทษปรับไม่เกิน 5 พันบาทตามมาตรา 93

หรือกรณีนายจ้างกรอกข้อความในแบบสำรวจเป็นเท็จ หรือไม่ตรงกับความเป็นจริง โดยเจตนา นายจ้างอาจได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 2 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามมาตรา 94

มาตรา 32 บรรดาข้อความหรือตัวเลขที่ได้กรอกไว้ในแบบสำรวจให้ถือเป็นความลับ ห้ามมิให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้เปิดเผยข้อความหรือตัวเลขนั้นแก่บุคคลซึ่งไม่มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การประกันสังคมหรือการคุ้มครองแรงงาน หรือเพื่อประโยชน์แก่การสอบสวนหรือการพิจารณาคดี

อธิบาย ห้ามมิให้ผู้ซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องเปิดเผยข้อความหรือตัวเลขในแบบสำรวจที่นายจ้างได้กรอกส่งไปนั้น ให้แก่บุคคลซึ่งไม่มีหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่กรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่การประกันสังคมหรือการคุ้มครองแรงงานหรือเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีเท่านั้น

ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 95

ลักษณะ 2

การประกันสังคม

หมวด 1

การเป็นผู้ประกันตน

มาตรา 33 ให้ลูกจ้างซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์และไม่เกินหกสิบปีบริบูรณ์เป็นผู้ประกันตน

ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนอยู่แล้วตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีอายุครบหกสิบปีบริบูรณ์และยังเป็นลูกจ้างของนายจ้างอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าลูกจ้างนั้นเป็นผู้ประกันตนต่อไป

อธิบาย การเข้าเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคมนั้นจะต้องเป็นลูกจ้างที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป หมายความว่าลูกจ้างที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปต้องเข้าสู่ระบบประกันสังคมโดยอัตโนมัติ คือนายจ้างจะต้องหักค่าจ้างของลูกจ้าง 1.5% ของค่าจ้างเข้าสมทบกองทุนประกันสังคม ซึ่งเป็นการเข้าเป็นผู้ประกันตนแบบบังคับ แต่ทั้งนี้ลูกจ้างนั้นจะต้องอยู่ในกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปหากกิจการใดที่มีลูกจ้างไม่ถึง 10 คน ถึงแม้ว่าจะมีลูกจ้างอายุครบ 15 ปีขึ้นไปก็คนก็ตาม นายจ้างไม่ต้องหักค่าจ้างลูกจ้างเพื่อเข้าสู่ระบบประกันสังคมแต่อย่างใด เพราะมาตราที่กำหนดเฉพาะให้ลูกจ้างที่มีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปเท่านั้นที่ต้องเป็นผู้ประกันตนและได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามกฎหมายประกันสังคมทุกประการ และนายจ้างจะต้องหักค่าจ้างลูกจ้างเข้ากองทุนประกันสังคมไปตลอดระยะเวลาที่เป็นลูกจ้างจนถึงอายุ 60 ปีบริบูรณ์ หากลูกจ้างออกจากงานเพราะเกษียณอายุ (อายุครบ 60 ปี) ความเป็นผู้ประกันตนของลูกจ้างจะสิ้นสุดลง

ในกรณีที่ลูกจ้างทำงานมาจนถึงอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์และนายจ้างยังคงให้ทำงานต่อไปเรื่อย ๆ เช่นนี้ ให้ถือว่าลูกจ้างยังคงเป็นผู้ประกันตนต่อไป (ตามวรรคสอง) จนกว่าพ้นจากการเป็นลูกจ้างของนายจ้างรายนั้น

ในทางกลับกัน หากลูกจ้างออกจากงานเมื่อมีอายุครบ 60 ปีแล้ว และต่อมาเข้าทำงานกับนายจ้างรายใหม่เช่นนี้ ลูกจ้างผู้นั้นก็ไม่มีสิทธิเป็นผู้ประกันตนได้อีก เพราะกฎหมายกำหนดอายุสูงสุดของลูกจ้างในการเป็นผู้ประกันตนไว้เพียง 60 ปีบริบูรณ์เท่านั้น

มาตรา 34 ให้นายจ้างซึ่งมีลูกจ้างที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ยื่นแบบรายการแสดงรายชื่อผู้ประกันตน อัตราค่าจ้าง และข้อความอื่นตามแบบที่เลขาธิการกำหนดต่อสำนักงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ลูกจ้างนั้นเป็นผู้ประกันตน

อธิบาย นายจ้างในกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไปจะมีลูกจ้างอายุ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปกี่คนก็ตาม จะต้องยื่นแบบรายการแสดงรายชื่อลูกจ้างผู้ประกันตนโดยแจ้งรายชื่อลูกจ้าง อัตราค่าจ้างที่ลูกจ้างแต่ละคนได้รับ และข้อความอื่น ๆ ตามแบบที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมกำหนด โดยยื่นโดยตรงต่อสำนักงานประกันสังคมภายในเวลา 30 วันนับแต่วันที่ลูกจ้างนั้นเข้าเป็นลูกจ้าง หรือนับแต่วันที่ลูกจ้างนั้นมีสิทธิเข้าเป็นผู้ประกันตน

ตัวอย่าง บริษัท ก. มีลูกจ้าง 12 คน แต่มีลูกจ้างที่มีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปเพียง 6 คน ส่วนอีก 4 คนอายุ 13-15 ปี และอีก 2 คนอายุ 62 ปี เช่นนี้บริษัท ก. ต้องเข้าสู่ระบบประกันสังคมโดยบริษัทต้องยื่นแบบแสดงรายชื่อลูกจ้างที่จะต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมเพียง 6 คน ส่วนอีก 6 คนนายจ้างไม่ต้องส่งรายชื่อเป็นผู้ประกันตน เพราะเข้าช้อยกเว้นที่ไม่ต้องเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 เช่นนี้เป็นต้น โดยไม่จำเป็นว่าบริษัท ก. นั้นจะต้องมีผู้มีสิทธิเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ทั้ง 10 คนจึงจะส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม

มาตรา 35 ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการได้ว่าจ้างโดยวิธีเหมาค่าแรงมอบให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดรับช่วงไปควบคุมดูแลการทำงานและรับผิดชอบจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างอีกทอดหนึ่งก็ตีมอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้จัดหาลูกจ้างมาทำงานอันมิใช่การประกอบธุรกิจจัดหางานก็ดี โดยการทำงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งใดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจซึ่งกระทำในสถานประกอบกิจการหรือสถานที่ทำงานของผู้ประกอบกิจการและเครื่องมือที่สำคัญสำหรับใช้ทำงานนั้นผู้ประกอบกิจการเป็นผู้หา กรณีเช่นนี้ผู้ประกอบกิจการย่อมอยู่ในฐานะนายจ้างซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่ผู้รับเหมาค่าแรงตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ยื่นแบบรายการต่อสำนักงานตามมาตรา 34 ในฐานะนายจ้าง ให้ผู้รับเหมาค่าแรงมีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เช่นเดียวกับนายจ้าง ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้ประกอบกิจการหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มเติมเพียงเท่าที่ผู้รับเหมาค่าแรงได้นำส่งสำนักงาน

อธิบาย ในมาตรานี้เป็นรูปแบบของการเหมาค่าแรงโดยที่ผู้ประกอบกิจการรายใดรายหนึ่งได้ให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งเรียกว่า SUB CONTRACT หมายถึงบริษัทที่รับจัดหาพนักงานมาทำงานให้กับสถานประกอบการแห่งใดแห่งหนึ่งโดยที่สถานประกอบการแห่งนั้นไม่ต้องรับผิดชอบ

ตัวอย่าง สถานประกอบการแห่งหนึ่งต้องการตำแหน่งเลขธิการ 1 ตำแหน่ง ตำแหน่งประชาสัมพันธ์ 2 ตำแหน่ง และตำแหน่งพนักงานต้อนรับและรับโทรศัพท์ 2 ตำแหน่งเช่นนี้ ได้ว่าจ้างบริษัทรับเหมา (SUB CONTRACT) แห่งหนึ่งจัดทำให้โดยเหมาจ่ายปีละ 1 ล้านบาทเป็นต้น และบริษัทรับเหมานั้นได้จัดส่งพนักงานให้เข้ามาทำงานในสถานประกอบการนั้นทุกตำแหน่งตามที่บริษัทแม่ประสงค์โดยทำสัญญาจ้างทำงานกันเป็นรายปีต่อไป โดยพนักงานต่าง ๆ ที่มาทำงานใน

สถานประกอบการแม่ค้านั้นมาแต่ตัว เป็นการเหมาค่าแรงมาทำงานเท่านั้น มิได้มีฐานะเป็นลูกจ้างหรือพนักงานของสถานประกอบการแม่ค้านั้นแต่ประการใด โดยบริษัทรับเหมาค่าแรงนั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลการทำงานของพนักงานเหล่านั้น และรับผิดชอบจ่ายค่าจ้างให้แก่พนักงานหรือลูกจ้างที่มาทำงานทั้งหมดนั้นเองแต่เพียงผู้เดียว

หรือบริษัทผู้ประกอบกิจการได้มอบหมายให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง เช่น พนักงานบริษัทของตนหรือบุคคลภายนอกก็ได้ เป็นผู้จัดหาลูกจ้างมาทำงานให้กับตนเองอันมิใช่ประกอบธุรกิจจัดหางานดังเช่นตัวอย่างข้างต้น

ตัวอย่างเช่น เจ้าของผู้ประกอบการอยากได้คนมาตัดหญ้าในบริษัทสัก 3 คน ได้บอกให้นายแดงผู้จัดการฝ่ายจัดหาและจัดจ้าง หรือบอกนายเขียวคนรู้จักกันในพื้นที่นั้นหาคนตัดหญ้ามาตัดหญ้าในบริษัทเช่นนี้ก็ได้อีก

แต่สิ่งที่สำคัญก็คืองานที่บุคคลทั้งหมดนั้นมาทำต้องเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของกระบวนการผลิตหรือเป็นธุรกิจของบริษัทแม่ นั่น ซึ่งต้องมาทำงานอยู่ในบริษัทแม่ หรือสถานประกอบการนั้นเป็นหลัก และเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานเป็นของสถานประกอบการหรือบริษัทแม่ทั้งหมด ในกรณีเช่นนี้ผู้ประกอบการหรือบริษัทแม่จะต้องตกอยู่ในฐานะนายจ้างซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ คือจะต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมให้แก่ลูกจ้างเหล่านี้ด้วยเสมือนกับเป็นลูกจ้างบริษัทของตนเช่นกัน ทั้งนี้ในส่วนของประกันสังคมเท่านั้น (ตามมาตรา 35 วรรคหนึ่ง)

ตามมาตรา 35 วรรคสอง หากบริษัทรับเหมาค่าแรงช่วง (SUB CONTRACT) นั้นได้หักค่าแรงลูกจ้างเหล่านั้นเข้าสมทบกองทุนประกันสังคมและยื่นแบบรายการต่าง ๆ ในฐานะนายจ้างไปแล้วกรณีเช่นนี้เจ้าของสถานประกอบการหรือบริษัทแม่ย่อมหลุดพ้นจากการรับผิดชอบในหนี้สินเงินสมทบและเงินเพิ่ม แต่ทั้งนี้เพียงในส่วนที่ผู้รับเหมาค่าแรงช่วงได้จ่ายแทนไปเท่านั้น แต่ในส่วนอื่น ๆ (หากมี) ที่ผู้รับเหมาค่าแรงช่วงยังไม่ได้ส่งเข้ากองทุนประกันสังคม หรือจะต้องรับผิดชอบต่อกองทุนประกันสังคมแล้วเจ้าของสถานประกอบการหรือบริษัทแม่ยังต้องรับผิดชอบในส่วนที่เหลือนั้นต่อไป

มาตรา 36 เมื่อนายจ้างยื่นแบบรายการตามมาตรา 34 แล้ว ให้สำนักงานออกหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมให้แก่ นายจ้างและออกบัตรประกันสังคมให้แก่ลูกจ้าง ทั้งนี้ ตามแบบหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

อธิบาย เมื่อนายจ้างได้ยื่นแบบรายการแสดงรายชื่อผู้ประกันตนซึ่งเป็นลูกจ้างของตนตามมาตรา 34 ต่อสำนักงานประกันสังคมไปแล้วในฐานะเป็นนายจ้างนั้น ให้พนักงานประกันสังคมออกหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมให้แก่ นายจ้างและออกบัตรประกันสังคมให้แก่

ลูกจ้างทุกคนที่ปรากฏรายชื่อในแบบแสดงรายการที่นายจ้างได้ยื่นส่งไปนั้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามแบบหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงต่อไป

มาตรา 37 ในกรณีที่ความปรากฏแก่สำนักงานหรือจากคำร้องของลูกจ้างว่านายจ้างไม่ยื่นแบบรายการตามมาตรา 34 หรือยื่นแบบรายการแล้ว แต่ไม่มีชื่อลูกจ้างบางคนซึ่งเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ในแบบรายการนั้น ให้สำนักงานมีอำนาจบันทึกรายละเอียดในแบบรายการตามมาตรา 34 โดยพิจารณาจากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วออกหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมให้แก่นายจ้างและหรือออกบัตรประกันสังคมให้แก่ลูกจ้างตามมาตรา 36 แล้วแต่กรณี

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย จะดำเนินการสอบสวนก่อนก็ได้

อธิบาย หากมีกรณีปรากฏต่อสำนักงานประกันสังคม หรือมีคำร้องของลูกจ้างมายังสำนักงานว่านายจ้างไม่ยื่นแบบแสดงรายชื่อลูกจ้างตามมาตรา 34 หรือยื่นแบบไปแล้ว แต่ไม่มีรายชื่อลูกจ้างบางคน ซึ่งเป็นผู้ประกันตนโดยอัตโนมัติตามมาตรา 33 ในแบบรายการนั้น ให้สำนักงานประกันสังคมทำการบันทึกรายละเอียดในแบบแสดงรายการที่นายจ้างทำเสนอ โดยพิจารณาจากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แล้วออกหนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมให้กับนายจ้าง และหรือออกบัตรประกันสังคมให้แก่ลูกจ้างได้ทันที แล้วแต่กรณี

ทั้งนี้ ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งดังกล่าว เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมมอบหมายจะดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงก่อนก็ได้

การสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน

• มาตรา 38 ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สิ้นสุดลง เมื่อผู้ประกันตนนั้น

- (1) ตาย
- (2) สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง

ในกรณีที่ผู้ประกันตนที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างตาม (2) ได้ส่งเงินสมทบครบตามเงื่อนไขเวลาที่ก่อให้เกิดสิทธิตามบทบัญญัติในลักษณะ 3 แล้ว ให้ผู้นั้นมีสิทธิตามบทบัญญัติในหมวด 2 หมวด 3 หมวด 4 หมวด 5 ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง

อธิบาย ความเป็นผู้ประกันตนของลูกจ้างตามมาตรา 33 จะสิ้นสุดลงต่อเมื่อผู้ประกันตนนั้นอยู่ในฐานะต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง หรือออกจากงานไปนั้นเอง ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด

ในกรณีที่ผู้ประกันตนสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างไปตาม (2) และได้ส่งเงินสมทบครบตามเงื่อนไขเวลาที่ จะก่อให้เกิดสิทธิในการรับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่กำหนดในบทบัญญัติลักษณะ 3 แล้ว ให้บุคคลผู้นั้นมีสิทธิที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตามบทบัญญัติในหมวด 2 หมวด 3 หมวด 4 หมวด 5 ต่อไปอีก 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสภาพการเป็นผู้ประกันตน หรือตามระยะเวลา ที่กำหนดเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาซึ่งต้องไม่เกิน 12 เดือนนับแต่วันสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง

มาตรา 39 ผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 โดยจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า สิบสองเดือน และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามมาตรา 38(2) ถ้าผู้นั้นประสงค์จะเป็น ผู้ประกันตนต่อไป ให้แสดงความจำนงต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดภายใน หกเดือนนับแต่วันสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน

จำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่ผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่งต้องส่งเข้า กองทุนตามมาตรา 46 วรรคสอง ให้เป็นไปตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้โดยให้คำนึง ถึงความเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจในขณะนั้นด้วย

ให้ผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่งนำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนเดือนละครั้งภายในวันที่สิบห้า ของเดือนถัดไป

ผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่งซึ่งไม่ส่งเงินสมทบหรือส่งไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนด ตามวรรคสาม ต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือนของจำนวนเงินสมทบที่ยังมิได้นำส่ง หรือของจำนวนเงินสมทบที่ยังขาดอยู่ นับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ สำหรับเศษของเดือน ถ้าถึงสิบห้าวันหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งเดือน ถ้าน้อยกว่านั้นให้ปัดทิ้ง

อธิบาย ผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนมาแล้วตามมาตรา 33 และจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อย กว่า 12 เดือน และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงตามมาตรา 38(2) ถ้าหากบุคคลผู้นั้น ประสงค์จะเข้าเป็นผู้ประกันตนต่อไป ก็สามารถยื่นความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมตาม ระเบียบที่เลขาธิการกำหนดได้ภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนนั้น สำหรับ จำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่ผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่ง ต้องส่งเข้ากองทุน ตามมาตรา 46 วรรคสอง นั้นให้เป็นไปตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึง ความเหมาะสมในสภาพทางเศรษฐกิจในขณะนั้นด้วย

ให้ผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่ง ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนเดือนละครั้งโดยส่งภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

หากผู้ประกันตนใหม่ตามวรรคหนึ่งนั้นส่งเงินสมทบไม่ครบ หรือไม่ส่งเงินสมทบภายใน ระยะเวลาที่กำหนดในวรรคที่แล้ว ผู้นั้นจะต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ 2 ต่อเดือนของจำนวน

เงินสมทบที่ขาดส่ง หรือยังมีได้นำส่งหรือส่งไม่ครบ นับแต่วันถัดจากวันที่กำหนดให้ส่งเงินสมทบ สำหรับเศษของเดือนถ้าขาดส่งเกิน 15 วันหรือกว่านั้นให้นับเป็น 1 เดือน ถ้าน้อยกว่านั้นให้ปิด ทั้งไปไม่ต้องนับ (ตามมาตรา 39 วรรคสาม)

การประกันตนของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

มาตรา 40 บุคคลอื่นใดซึ่งมิใช่ลูกจ้างตามมาตรา 33 จะสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้ โดยให้แสดงความจำนงต่อสำนักงาน

หลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินสมทบ ประเภทของประโยชน์ทดแทนที่ได้จะรับตามมาตรา 54 ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

อธิบาย บุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกจ้างตามมาตรา 33 อันได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพอิสระทั้งหลาย อาทิเช่น เกษตรกร พ่อค้า แม่ค้า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ ประสงค์จะสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ ก็ย่อมทำได้เช่นกัน โดยให้แสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่

หลักเกณฑ์ อัตราการจ่ายเงินสมทบ และเงื่อนไขแห่งสิทธิในการรับประโยชน์ทดแทนให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งขณะนี้ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวส่งเงินสมทบในรูปแบบเหมาจ่ายเป็นรายปีดังนี้

พ.ศ. 2539-2540 จ่าย.....บาท

พ.ศ. 2540-2541 จ่าย.....บาท

มาตรา 41 ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 สิ้นสุดลงเมื่อผู้ประกันตนนั้น

- (1) ตาย
- (2) ได้เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 อีก
- (3) ลาออกจากความเป็นผู้ประกันตนโดยการแสดงความจำนงต่อสำนักงาน
- (4) ไม่ส่งเงินสมทบสามเดือนติดต่อกัน
- (5) ภายในระยะเวลาสิบสองเดือนส่งเงินสมทบมาแล้วไม่ครบเก้าเดือน

การสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตาม (4) สิ้นสุดลงตั้งแต่เดือนแรกที่ไม่ส่งเงินเข้าสมทบ และการสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตาม (5) สิ้นสุดลงในเดือนที่ส่งเงินสมทบไม่ครบเก้าเดือน

ในกรณีที่ผู้ประกันตนที่สิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตาม (3)(4) และ (5) ได้ส่งเงินสมทบครบตามเงื่อนไขเวลาที่จะก่อให้เกิดสิทธิตามบทบัญญัติในลักษณะ 3 แล้ว ให้ผู้นั้นมีสิทธิตามบทบัญญัติในหมวด 2 หมวด 3 หมวด 4 และหมวด 5 ต่อไปอีกหกเดือนนับแต่วันสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน

อธิบาย ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 สิ้นสุดลงเมื่อผู้ประกันตนนั้น

- (1) ตาย
- (2) ได้เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 อีก
- (3) ลาออกจากความเป็นผู้ประกันตนโดยการแสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคม ในท้องที่ที่ตนประกันตนอยู่
- (4) ไม่ส่งเงินสมทบ 3 เดือนติดต่อกัน
- (5) ภายในระยะเวลา 12 เดือนในการเป็นผู้ประกันตนส่งเงินสมทบมาแล้วไม่ครบ 9 เดือน สำหรับการสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนในกรณีไม่ส่งเงินสมทบ 3 เดือนติดต่อกันนั้นจะ สิ้นสุดลงตั้งแต่เดือนแรกที่ไม่ส่งเงินสมทบ และการสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตาม (5) นั้นสิ้นสุด ลงในเดือนที่ส่งเงินสมทบไม่ครบ 9 เดือน

อย่างไรก็ดี สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของผู้ประกันตนยังคงได้รับต่อไปเป็นระยะเวลา 6 เดือน ภายหลังส่งเงินสมทบครบตามเงื่อนไขในการก่อให้เกิดสิทธิตามลักษณะ 3 แล้ว โดยเริ่มนับแต่ วันสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตาม (3) (4) และ (5) โดยอนุโลม

มาตรา 42 เพื่อก่อสิทธิแก่ผู้ประกันตนในการขอรับประโยชน์ทดแทนตามบทบัญญัติ ลักษณะ 3 ให้มีระยะเวลาประกันตามมาตรา 33 และหรือมาตรา 39 ทุกช่วงเข้าด้วยกัน

อธิบาย เพื่อก่อให้เกิดสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ และเพื่อช่วยเหลือลูกจ้างผู้ประกันตนในการ ขอรับประโยชน์ทดแทนต่าง ๆ ตามลักษณะ 3 ให้มีระยะเวลาการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 หรือมาตรา 39 ทุกช่วงเข้าด้วยกัน

มาตรา 43 กิจการใดที่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัตินี้ แม้ว่าภายหลังกิจการนั้นจะมี จำนวนลูกจ้างลดลงเหลือน้อยกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ก็ตาม ให้กิจการดังกล่าวอยู่ภายใต้บังคับ พระราชบัญญัตินี้ต่อไปจนกว่าจะเลิกกิจการ และให้ลูกจ้างที่เหลืออยู่เป็นผู้ประกันตนต่อไป ในกรณี ที่กิจการนั้นได้รับลูกจ้างใหม่เข้าทำงาน ให้ลูกจ้างใหม่เป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย แม้ว่าจำนวนลูกจ้างรวมทั้งสิ้นจะไม่ถึงจำนวนที่กำหนดไว้ก็ตาม

อธิบาย กิจการใดก็ตามที่เดิมมีลูกจ้าง 10 คนขึ้นไป และนายจ้างได้ส่งเงินสมทบเข้ากอง ทุนประกันสังคมตลอดมา ต่อมากิจการนั้นมีลูกจ้างลดลงเหลือน้อยกว่าเดิม เช่น เหลือ 7 คนเช่นนี้ มาตรา 43 นี้กำหนดให้กิจการดังกล่าวยังต้องส่งเงินสมทบสำหรับลูกจ้างส่วนที่เหลือต่อไปจนกว่า จะเลิกกิจการไป และลูกจ้างที่เหลืออยู่นั้นถือว่าเป็นผู้ประกันตนต่อไป และหากต่อมาปรากฏว่า

(1) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542

กิจการนั้นรับลูกจ้างเข้ามาใหม่เท่าใด ก็ให้นายจ้างส่งเงินสมทบให้แก่ลูกจ้างใหม่นั้นด้วย และเป็น
ผู้ประกันตน ถึงแม้ว่าถึงจะรับเข้ามาใหม่แล้วก็ยังมีไม่ถึง 10 คนก็ตาม

มาตรา 44 ในกรณีที่ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อความในแบบรายการที่ได้ยื่นไว้ต่อสำนักงาน
เปลี่ยนแปลงไป ให้นายจ้างแจ้งเป็นหนังสือต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดเพื่อ
ขอเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีการ
เปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ให้นำความในมาตรา 37 มาใช้บังคับแก่กรณีที่นายจ้างไม่ปฏิบัติตามมาตรานี้โดยอนุโลม

อธิบาย ในกรณีที่ข้อเท็จจริงในแบบแสดงรายการที่นายจ้างได้ยื่นไว้ต่อสำนักงานประกัน
สังคมเปลี่ยนแปลงไป ให้นายจ้างรีบแจ้งเป็นหนังสือต่อสำนักงานประกันสังคมตามระเบียบที่
เลขาธิการกำหนดเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงรายการต่าง ๆ ภายในวันที่ 15 ของเดือน
ถัดจากเดือนที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ในกรณีที่นายจ้างไม่ปฏิบัติตาม ให้นำมาตรา 37 มาใช้บังคับแก่กรณีที่นายจ้างไม่ปฏิบัติ
ตามโดยอนุโลม

มาตรา 45 ในกรณีที่หนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมหรือบัตรประกัน
สังคม สูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ ให้นายจ้างหรือผู้ประกันตนยื่นคำขอรับใบแทน
หนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมหรือใบแทนบัตรประกันสังคมแล้วแต่กรณีต่อ
สำนักงานภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดดังกล่าว ทั้งนี้
ตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด

อธิบาย ในกรณีที่หนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคมของนายจ้างหรือ
บัตรประกันสังคมของนายจ้างหรือบัตรประกันสังคมของลูกจ้างผู้ประกันตนเกิดสูญหาย ถูกทำลาย หรือ
ชำรุดในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ให้นายจ้างหรือลูกจ้างผู้ประกันตนยื่นคำขอรับใบแทนหนังสือสำคัญ
แสดงการขึ้นทะเบียนประกันสังคม หรือใบแทนบัตรประกันสังคมแล้วแต่กรณี ต่อสำนักงาน
ประกันสังคมนั้น ๆ ภายใน 15 วันนับแต่วันที่ได้ทราบการสูญหาย ถูกทำลาย หรือมีการชำรุด
ในส่วนสำคัญของบัตรดังกล่าว ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคม
กำหนด

หมวด 2 เงินสมทบ

มาตรา 46 ให้รัฐบาลและนายจ้างผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ออกเงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย และกรณีคลอดบุตร ฝ่ายละเท่ากันตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินอัตราเงินสมทบท้ายพระราชบัญญัตินี้

ให้รัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ออกเงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีว่างงานตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่ต้องไม่เกินอัตราเงินสมทบท้ายพระราชบัญญัตินี้

สำหรับการประกันตนตามมาตรา 39 ให้รัฐบาลและผู้ประกันตนออกเงินสมทบเข้ากองทุนโดยรัฐบาลออกหนึ่งเท่าและผู้ประกันตนออกสองเท่าของอัตราเงินสมทบที่แต่ละฝ่ายต้องออกตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

การกำหนดอัตราเงินสมทบตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดโดยคำนึงถึงประโยชน์ทดแทนและค่าใช้จ่ายในการบริหารงานของสำนักงานตามมาตรา 24

ค่าจ้างขั้นต่ำและขั้นสูงที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 แต่ละคน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในการคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตนแต่ละคน สำหรับเศษของเงินสมทบที่มีจำนวนตั้งแต่ห้าสิบสตางค์ขึ้นไปให้นับเป็นหนึ่งบาท ถ้าน้อยกว่านั้นให้ปัดทิ้ง ในกรณีที่ผู้ประกันตนทำงานกับนายจ้างหลายราย ให้คำนวณเงินสมทบจากค่าจ้างที่ได้รับจากนายจ้างแต่ละราย

อธิบาย ในวรรคหนึ่ง ของมาตรานี้เป็นเรื่องของการส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมในรูปแบบไตรภาคี กล่าวคือ นายจ้าง รัฐบาล และลูกจ้างผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จะต้องออกเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมฝ่ายละเท่า ๆ กัน ในสิทธิประโยชน์ 4 อย่าง ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง คือฝ่ายละ 2 เปอร์เซ็นต์ของอัตราค่าจ้างลูกจ้างเป็นหลัก

ตัวอย่างเช่น แดงเป็นลูกจ้างผู้ประกันตน ได้รับค่าจ้างเดือนละ 6 พันบาท จะต้องส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม 2% ของ 6 พันบาท เท่ากับ 120 บาทต่อเดือน นายจ้างออกสมทบให้ 120 บาทและรัฐบาลออกสมทบให้อีก 120 บาท รวมเป็นเงินสมทบส่วนของแดงส่งเข้ากองทุนแต่ละเดือนเท่ากับ 360 บาท โดยนายจ้างเป็นผู้นำส่งเงินสมทบส่วนของลูกจ้างและส่วนของนายจ้าง

(1) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มาตรา 5

ที่สมทบให้ลูกจ้างทุกคนในอัตราส่วนที่เท่ากัน ซึ่งนายจ้างจะเป็นผู้หักเงินสมทบจากค่าจ้างของลูกจ้าง โดยอัตโนมัติเช่นเดียวกับการหักภาษี เพราะเป็นการประกันตนแบบบังคับนั่นเอง ส่วนรัฐบาลก็จะส่งเงินเข้าสมทบในภายหลังในอัตราส่วนเท่ากับฝ่ายลูกจ้างและฝ่ายนายจ้าง ตามตัวอย่างข้างต้น

สำหรับอัตราเงินสมทบท้ายพระราชบัญญัตินี้ในประโยชน์ทดแทน 6 อย่างที่มีผลใช้บังคับอยู่ขณะนี้ คือ 2 : 2 : 2 นั่นเอง อย่างไรก็ตามในกรณีสงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงานนั้นไม่จำเป็นต้องออกเท่า ๆ กันก็ได้

สำหรับการประกันตนของบุคคลที่เคยเป็นลูกจ้างและประสงค์จะประกันตนต่อไปตาม มาตรา 39 ให้รัฐบาลและผู้ประกันตนร่วมกันออกเงินสมทบเข้ากองทุนโดยไม่เกี่ยวกับนายจ้าง เพราะบุคคลเหล่านั้นไม่มีนายจ้างอีกแล้ว แต่การออกเงินสมทบในกรณีนี้รัฐบาลจะออกเพียง 1 เท่า ส่วนผู้ประกันตนจะต้องออก 2 เท่าของ 2% ของอัตราค่าจ้างสุดท้ายที่ลูกจ้างได้รับก่อนออกจากงาน

สำหรับค่าจ้างขั้นต่ำและขั้นสูงที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบของผู้ประกันตนแต่ละคนนั้น ได้มีกฎกระทรวงประกาศให้ลูกจ้างส่งเงินสมทบ 2% ของค่าจ้างในฐานขั้นต่ำสำหรับลูกจ้างที่มีรายได้หรือค่าจ้างเดือนละไม่น้อยกว่า 1,650 บาท แต่ไม่เกินกว่า 15,000 บาท คือลูกจ้างผู้มีรายได้ต่ำกว่า 1,650 บาทก็ไม่ต้องส่งสมทบ หากลูกจ้างรายใดมีค่าจ้างหรือรายได้เกินกว่า 15,000 บาท ลูกจ้างผู้นั้นก็จะถูกหักเงินสมทบเพียงไม่เกิน 2% ของ 15,000 บาท

สำหรับเศษของเงินสมทบเมื่อคำนวณออกมาแล้วมีเศษตั้งแต่ 50 สตางค์ขึ้นไปให้นับเป็น 1 บาท แต่ถ้าน้อยกว่า 50 สตางค์ก็ให้ปัดทิ้งไป

ในกรณีที่ผู้ประกันตนทำงานหลายแห่งกับนายจ้างหลายราย ลูกจ้างก็จะต้องถูกหักเงินสมทบจากค่าจ้างที่ได้รับจากนายจ้างในแต่ละรายทุกรายไป (มาตรา 46 วรรคสี่)

มาตรา 47 ทุกครั้งที่มีการจ่ายค่าจ้างให้นายจ้างหักค่าจ้างของผู้ประกันตนตามจำนวนที่ต้องนำส่งเป็นเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนตามมาตรา 46 และเมื่อนายจ้างได้ดำเนินการดังกล่าวแล้วให้ถือว่าผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบแล้วตั้งแต่วันที่นายจ้างหักค่าจ้าง

ให้นายจ้างนำเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนที่ได้หักไว้ตามวรรคหนึ่งและเงินสมทบในส่วนของนายจ้างส่งให้แก่สำนักงานภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีการหักเงินสมทบไว้ พร้อมทั้งยื่นรายการแสดงการส่งเงินสมทบตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

ถ้านายจ้างไม่จ่ายค่าจ้างตามกำหนดเวลาที่ต้องจ่ายให้นายจ้างมีหน้าที่นำส่งเงินสมทบตามที่บัญญัติไว้ในวรรคสอง โดยถือเสมือนว่ามีการจ่ายค่าจ้างแล้ว

ในกรณีที่นายจ้างนำเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนหรือเงินสมทบในส่วนของนายจ้างส่งให้แก่สำนักงานเกินจำนวนที่ต้องชำระให้นายจ้างหรือผู้ประกันตนยื่นคำร้องขอรับเงินในส่วนที่เกินคืนได้ตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด ถ้านายจ้างหรือผู้ประกันตนมิได้เรียกเอาเงินดังกล่าว

คืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นำส่งเงินสมทบ หรือไม่มารับเงินคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งให้มารับเงินให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุน

อธิบาย ให้นายจ้างเป็นผู้หักค่าจ้างของลูกจ้างผู้ประกันตนทุกคนในทุกครั้งที่มีการจ่ายค่าจ้างไม่ว่าจะเป็นค่าจ้างรายวันหรือรายเดือนก็ตามในจำนวน 2% ของค่าจ้างลูกจ้าง อันเป็นจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างจะต้องรวบรวมส่งกองทุนประกันสังคมต่อไป เมื่อนายจ้างได้ทำเช่นนั้นแล้วให้ถือว่าผู้ประกันตน (ลูกจ้าง) ได้จ่ายเงินสมทบแล้วตั้งแต่วันที่นายจ้างหักค่าจ้าง และมีสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนต่าง ๆ ตามระยะเวลาตามเงื่อนไขที่กองทุนประกันสังคมกำหนดทุกประการ ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงนายจ้างจะยังไม่ได้ส่งเงินไปให้กองทุนประกันสังคมก็ตาม หากเกิดอะไรขึ้นนายจ้างต้องรับผิดชอบทั้งหมดแทนลูกจ้าง

จากนั้นนายจ้างจะต้องนำเงินสมทบในส่วนของลูกจ้างบวกกับเงินสมทบในส่วนของนายจ้างที่ได้จ่ายเพื่อลูกจ้างในอัตราส่วนที่เท่า ๆ กันนั้นให้กับสำนักงานประกันสังคมภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่มีการหักเงินสมทบไว้ พร้อมทั้งยื่นรายการส่งเงินสมทบตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

ในกรณีที่นายจ้างไม่จ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างผู้ประกันตนตามกำหนดเวลาที่ต้องจ่าย นายจ้างก็ยังมีหน้าที่ต้องส่งเงินสมทบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคก่อนเช่นเดิม โดยถือเสมือนว่ามีการจ่ายค่าจ้างให้กับลูกจ้างไปแล้ว (วรรคสาม)

ในกรณีที่นายจ้างส่งเงินสมทบเกินจำนวนที่จะต้องชำระ นายจ้างหรือผู้ประกันตนมีสิทธิยื่นคำร้องขอรับเงินส่วนที่เกินได้จากเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามระเบียบที่กำหนด แต่ถ้านายจ้างหรือผู้ประกันตนไม่ได้เรียกร้องเงินในส่วนที่เกินดังกล่าวภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ส่งเงินสมทบเกินจำนวนไป หรือไม่มารับเงินคืนภายใน 1 ปีนับแต่วันที่สำนักงานแจ้งให้มารับ ให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุนประกันสังคมต่อไป (วรรคสี่)

มาตรา 47 ทวิ ในกรณีที่นายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบหรือนำส่งไม่ครบตามกำหนดเวลาในมาตรา 47 วรรคสอง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีค่าเดือนเป็นหนังสือให้นายจ้างนำเงินสมทบที่ค้างชำระและเงินเพิ่มมาชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้น ถ้านายจ้างได้รับค่าเดือนดังกล่าวแล้วแต่ยังไม่นำเงินสมทบที่ค้างชำระและเงินเพิ่มมาชำระภายในกำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินเงินสมทบและแจ้งเป็นหนังสือให้นายจ้างนำส่งได้ ดังนี้

(1) ถ้านายจ้างเคยนำส่งเงินสมทบมาแล้ว ให้ถือว่าจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างมีหน้าที่นำส่งในเดือนต่อมาแต่ละเดือนมีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสมทบในเดือนที่นายจ้างได้นำส่งแล้วเดือนสุดท้ายเต็มเดือน

(2) ถ้านายจ้างซึ่งมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้แต่ไม่ยื่นแบบรายการตามมาตรา 34 หรือยื่นแบบรายการตามมาตรา 34 แล้วแต่ไม่เคยนำส่งเงินสมทบหรือยื่นแบบรายการตามมาตรา 34 โดยแจ้งจำนวนและรายชื่อลูกจ้างน้อยกว่าจำนวนลูกจ้างที่มีอยู่จริง ให้ประเมินเงินสมทบจากแบบรายการที่นายจ้างเคยยื่นไว้ หรือจากจำนวนลูกจ้างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบ แล้วแต่กรณี โดยถือว่าลูกจ้างแต่ละคนได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือนในอัตราที่ได้เคยมีการยื่นแบบรายการไว้ แต่ถ้าไม่เคยมีการยื่นแบบรายการหรือยื่นแบบรายการไม่ครบถ้วน ให้ถือว่าลูกจ้างแต่ละคนได้รับค่าจ้างรายเดือนไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานที่ใช้บังคับอยู่ในท้องที่นั้น คุณด้วยสามสิบ

ในกรณีที่มีการพิสูจน์ได้ภายในสองปีนับแต่วันที่มีการแจ้งการประเมินเงินสมทบตามวรรคหนึ่งว่าจำนวนเงินสมทบที่แท้จริงที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องนำส่งมีจำนวนมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนเงินสมทบที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประเมินไว้ตาม (1) หรือ (2) ให้สำนักงานมีหนังสือแจ้งผลการพิสูจน์ให้นายจ้างทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบผลการพิสูจน์ เพื่อให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบเพิ่มเติมภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้ง หรือยื่นคำขอต่อสำนักงานเพื่อขอให้คืนเงินสมทบ ถ้านายจ้างไม่มารับเงินดังกล่าวคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ทราบผลการพิสูจน์ ให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุน

การนำส่งค่าเดือน การแจ้งจำนวนเงินสมทบที่ประเมินได้ และการแจ้งผลการพิสูจน์ ให้นำความในมาตรา 30 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

อธิบาย ในกรณีที่นายจ้างไม่ส่งเงินสมทบหรือส่งเงินสมทบไม่ครบตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 47 พนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมก็จะออกหนังสือเตือนให้นายจ้างนำเงินที่ค้างชำระพร้อมเงินค่าปรับเพิ่มมาชำระที่สำนักงานภายใน 30 วัน หากนายจ้างยังคงไม่นำเงินสมทบมาชำระอีกภายหลังได้รับหนังสือเตือนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจประเมินเงินสมทบและแจ้งเป็นหนังสือให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบดังนี้

(1) กรณีนายจ้างเคยส่งเงินสมทบมาแล้ว ให้ถือว่าจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างนำส่งมาแล้วแต่ละเดือนมีจำนวนเท่ากับเงินสมทบที่นายจ้างได้นำส่งแล้วเดือนสุดท้ายเต็มเดือน

(2) ในกรณีที่นายจ้างไม่ยื่นแบบแสดงรายการการส่งเงินสมทบของลูกจ้างตามมาตรา 34 หรือยื่นแบบรายการแล้วแต่ไม่เคยนำส่งเงินสมทบเลย หรือยื่นแบบรายการไปแล้วแต่แจ้งจำนวนลูกจ้างของตนน้อยกว่าความเป็นจริง ให้คำนวณเงินสมทบจากรายการที่นายจ้างเคยยื่นไว้ หรือจากจำนวนลูกจ้างที่เจ้าพนักงานตรวจพบแล้วแต่กรณี ทั้งนี้โดยถือว่าลูกจ้างแต่ละคนนั้นได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือนไม่น้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานขณะนี้ ตามสภาพแต่ละท้องถิ่นที่ลูกจ้างได้รับตามที่กฎหมายกำหนดคุณด้วย 30

กรณีที่มีการพิสูจน์ได้ภายใน 2 ปีนับแต่วันที่มีการแจ้งการประเมินเงินสมทบ หากปรากฏว่านายจ้างส่งเงินสมทบมากกว่าหรือน้อยกว่าจำนวนเงินสมทบที่เจ้าหน้าที่ประเมินไว้ เจ้าพนักงานต้องมีหนังสือแจ้งผลการพิสูจน์ให้นายจ้างทราบภายใน 30 วันนับแต่วันที่ทราบผลการพิสูจน์ เพื่อให้ นายจ้างส่งเงินส่วนที่ขาดมาสมทบเพิ่มเติมให้ครบภายใน 30 วันที่ได้รับแจ้ง ให้เงินจำนวนนั้นตกเป็นของกองทุนหรือยื่นขอเงินสมทบส่วนที่เกินคืนภายใน 1 ปีนับแต่วันที่ทราบผลพิสูจน์

การนำส่งเงินสมทบ การนำส่งค่าเดือน และการแจ้งผลการพิสูจน์ของพนักงานเจ้าหน้าที่ วิธีการนั้นให้นำมาตรา 30 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 48 ในกรณีที่ผู้ประกันตนทำงานกับนายจ้างหลายรายให้นายจ้างทุกรายมีหน้าที่ปฏิบัติตามมาตรา 46 และมาตรา 47

อธิบาย ในกรณีที่ลูกจ้างผู้ประกันตนทำงานกับนายจ้างหลายรายให้นายจ้างทุกคนดำเนินการเก็บเงินสมทบ ยื่นแบบรายการ และส่งเงินสมทบในส่วนของลูกจ้างผู้นั้นทุกราย และมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 46 และมาตรา 47

มาตรา 49 นายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบในส่วนของตนหรือในส่วนของผู้ประกันตน หรือส่งไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา 47 ต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสอง ต่อเดือนของจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างยังมิได้นำส่ง หรือของจำนวนเงินสมทบที่ยังขาดอยู่ นับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ สำหรับเศษของเดือนถ้าถึงสิบห้าวันหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งเดือน ถ้าน้อยกว่านั้นให้ปัดทิ้ง

ในกรณีที่นายจ้างมิได้หักค่าจ้างของผู้ประกันตนเพื่อส่งเป็นเงินสมทบ หรือหักไว้แล้วแต่ยังไม่ครบจำนวนตามมาตรา 47 วรรคหนึ่ง ให้นายจ้างรับผิดชอบใช้เงินที่ต้องส่งเป็นเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนเต็มจำนวน และต้องจ่ายเงินเพิ่มในเงินจำนวนนี้ตามวรรคหนึ่งนับแต่วันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบและในกรณีเช่นว่านี้สิทธิที่ผู้ประกันตนพึงได้รับคงมีเสมือนหนึ่งว่าผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบแล้ว

อธิบาย กรณีที่นายจ้างไม่นำเงินสมทบส่งกองทุนประกันสังคมทั้งส่วนของตนและส่วนของลูกจ้างผู้ประกันตน หรือส่งไม่ครบจำนวนภายในกำหนดที่ต้องส่ง นายจ้างจะต้องจ่ายเงินเพิ่มในอัตราร้อยละ 2 ต่อเดือนของจำนวนเงินสมทบที่นายจ้างยังมิได้นำส่งหรือของเงินสมทบที่ยังขาดอยู่ นับจากวันถัดจากวันที่ต้องนำส่งเงินสมทบ สำหรับเศษของเดือนถ้าถึง 15 วันหรือกว่านั้นให้นับเป็น 1 เดือน ถ้าน้อยกว่านั้นให้ปัดทิ้ง

ในกรณีที่นายจ้างมิได้หักค่าจ้างของผู้ประกันตนเพื่อส่งเงินสมทบหรือหักแล้วแต่ยังไม่ครบจำนวนตามมาตรา 47 วรรคหนึ่ง นายจ้างจะต้องรับผิดชอบใช้เงินในส่วนของลูกจ้างผู้ประกันตน

เต็มจำนวนรวมทั้งการจ่ายเงินเพิ่มในเงินจำนวนนี้อีกร้อยละ 2 ตามวรรคหนึ่งด้วย สำหรับผู้ประกันตนนั้นยังคงมีสิทธิต่าง ๆ เสมือนหนึ่งว่าผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบแล้วทุกประการ

มาตรา 50 เลขานุการมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่มหรือนำส่งไม่ครบจำนวนตามมาตรา 49 ทั้งนี้เพื่อยกเว้นที่จำเป็นเพื่อให้ได้รับเงินที่ค้างชำระ

การมีคำสั่งให้ยึด आयัด หรือขายทอดตลาดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง จะกระทำได้อต่อเมื่อได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้นายจ้างนำเงินสมทบและหรือเงินเพิ่มที่ค้างมาชำระภายในกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือนั้นและนายจ้างไม่ชำระภายในกำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวให้หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการยึด आयัด และขายทอดตลาด และชำระเงินสมทบและเงินเพิ่มที่ค้างชำระ ถ้ามีเงินเหลือให้คืนแก่นายจ้างโดยเร็ว ถ้านายจ้างมิได้เรียกเอาเงินที่เหลือคืนภายในห้าปี ให้ตกเป็นของกองทุน

อธิบาย เลขานุการสำนักงานประกันสังคมมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มหรือนำส่งแล้วแต่ไม่ครบ ทั้งนี้เพื่อยกเว้นที่จำเป็นและเพียงพอกับการชำระหนี้

อนึ่ง การออกคำสั่งให้ยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง จะกระทำได้อต่อเมื่อเลขานุการฯ ได้ส่งคำเตือนเป็นหนังสือให้นายจ้างนำส่งเงินสมทบหรือเงินเพิ่มที่ค้างชำระมาชำระภายใน 30 วันนับแต่วันที่นายจ้างได้รับหนังสือนั้นภายในกำหนดดังกล่าวและนายจ้างยังไม่ยอมนำมาชำระ

ส่วนหลักเกณฑ์และวิธีการยึด आयัด และขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีฯ กำหนด โดยให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

สำหรับเงินที่ได้จากการขายทอดตลาด ให้หักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการยึด आयัด และขายทอดตลาด ชำระเงินสมทบ เงินเพิ่มที่ค้างชำระ ถ้ายังมีเงินเหลือให้รีบคืนนายจ้างโดยเร็วต่อไป แต่ถ้านายจ้างมิได้เรียกเอาเงินส่วนที่เหลือคืนภายใน 5 ปี ให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุน

มาตรา 51 หนี้ที่เกิดจากการไม่ชำระเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม ให้สำนักงานมีบุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของนายจ้างซึ่งเป็นลูกหนี้ในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิในมูลค่าภาษีอากรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 52 ในกรณีที่นายจ้างเป็นผู้รับเหมาช่วง ให้ผู้รับเหมาช่วงถัดขึ้นไปหากมีตลอดสาย จนถึงผู้รับเหมาขั้นต้น ร่วมรับผิดชอบกับผู้รับเหมาช่วงซึ่งเป็นนายจ้างในเงินสมทบ ซึ่งนายจ้างมีหน้าที่ ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้

อธิบาย ในกรณีที่นายจ้างเป็นผู้รับเหมาช่วงให้ผู้รับเหมาช่วงถัดขึ้นไปทุกช่วงหากมีเงินตลอด สายไปจนถึงผู้รับเหมาขั้นต้น ร่วมรับผิดชอบกับผู้รับเหมาช่วงที่เป็นนายจ้างนั้นในการจ่ายเงินสมทบ ซึ่ง นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ในอัตราเฉลี่ยความรับผิดชอบที่เท่า ๆ กัน

มาตรา 53 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 49 มาตรา 50 มาตรา 51 มาใช้บังคับโดยอนุโลม แก่ผู้รับเหมาช่วงตามมาตรา 52 ซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบหรือส่งไม่ครบจำนวนภายในเวลาที่กำหนด

อธิบาย ในกรณีที่ผู้รับเหมาช่วงตามมาตรา 52 ไม่ส่งเงินสมทบหรือส่งเงินสมทบไม่ครบ จำนวนภายในเวลาที่กำหนด ผู้รับเหมาช่วงนั้นจะต้องมีหน้าที่นำส่งเงินสมทบโดยหัก 2% จาก ลูกจ้างของตนในกรณีที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป และถูกปรับร้อยละ 2 ต่อเดือนของจำนวนเงิน สมทบที่ต้องนำส่งหรือของจำนวนที่ยังขาดอยู่นับแต่วันที่ต้องนำส่งเงินสมทบเป็นต้นไป

ลักษณะ 3

ประโยชน์ทดแทน

หมวด 1

บททั่วไป

มาตรา 54 ผู้ประกันตนหรือบุคคลตามมาตรา 33 มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนจากกองทุนดังต่อไปนี้

- (1) ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย
- (2) ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร
- (3) ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ
- (4) ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย
- (5) ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร
- (6) ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ
- (7) ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ยกเว้นผู้ประกันตนตามมาตรา 39

อธิบาย ผู้ประกันตนหรือบุคคลตามมาตรา 33 คือผู้ที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป และมีอายุ 15 ปีบริบูรณ์เป็นต้นไป มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนประกันสังคมดังต่อไปนี้

- (1) ประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย (นอกงาน)
- (2) ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร (เหมาจ่าย)
- (3) ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ
- (4) ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย
- (5) ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร
- (6) ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ
- (7) ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน
(ยกเว้นผู้ประกันตนตามมาตรา 39)

มาตรา 55 ในกรณีที่นายจ้างได้จัดสวัสดิการเกี่ยวกับกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย หรือกรณีตายอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน หรือกรณีคลอดบุตร หรือกรณีสงเคราะห์บุตร หรือกรณีชราภาพ หรือกรณีว่างงาน ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ที่เข้าทำงานก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าสวัสดิการนั้นมีกรณีใดที่จ่าย

ในอัตราสูงกว่าประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายจ้างนั้นนําระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานสัญญาจ้างแรงงาน หรือข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง ซึ่งกำหนดสวัสดิการที่วันนั้นมาแสดงต่อคณะกรรมการเพื่อขอลดส่วนอัตราเงินสมทบในประเภทประโยชน์ทดแทนที่นายจ้างได้จัดสวัสดิการให้แล้วจากอัตราเงินสมทบที่ผู้ประกันตนและนายจ้างนั้นต้องจ่ายเข้ากองทุนตามมาตรา 46 และให้นายจ้างใช้อัตราเงินสมทบ ในส่วนที่เหลือภายหลังคิดส่วนลดดังกล่าวแล้วมาคำนวณเงินสมทบในส่วนของผู้ประกันตนและเงินสมทบในส่วนของนายจ้างที่ยังมีหน้าที่ต้องส่งเข้ากองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในส่วนอื่นต่อไป

การขอลดส่วนอัตราเงินสมทบและการพิจารณาหักส่วนลดอัตราเงินสมทบตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

อธิบาย ในกรณีที่นายจ้างหรือสถานประกอบการใดได้จัดสวัสดิการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดตามมาตรา 54 และดีกว่าประโยชน์ทดแทนที่กองทุนประกันสังคมจ่ายให้สถานประกอบการนั้นมีสิทธิได้รับการหักส่วนลดในการส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมในสวัสดิการส่วนนั้น ๆ และหากมีสวัสดิการที่ดีกว่าทั้ง 6 อย่างตามมาตรา 54 ก็จะได้รับยกเว้นไม่ต้องส่งเงินเข้ากองทุนประกันสังคมทั้งหมด แต่ทั้งนี้สถานประกอบการนั้นจะต้องมีสวัสดิการที่ดีกว่าก่อนที่พระราชบัญญัติประกันสังคมมีผลใช้บังคับคือก่อนวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533

การขอส่วนลดและการพิจารณาหักส่วนลดต่าง ๆ ให้ดำเนินการและให้ดำเนินการและให้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกันสังคมกำหนด

มาตรา 56 ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใดเห็นว่าตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ในกรณีใดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 54 และประสงค์จะขอรับประโยชน์ทดแทนนั้น ให้ยื่น คำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่ มีสิทธิขอรับประโยชน์ทดแทนนั้น และให้เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายพิจารณาสั่งการ โดยเร็ว

ประโยชน์ทดแทนตามวรรคหนึ่งที่เป็นตัวเงิน ถ้าผู้ประกันตนหรือบุคคลซึ่งมีสิทธิไม่มารับ ภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากสำนักงาน ให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุน

อธิบาย ผู้ประกันตนรายใดหรือผู้อื่นใดหากเห็นว่าตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีใดตามมาตรา 54 ให้ยื่นความจำนงขอรับประโยชน์ทดแทนนั้นต่อสำนักงานประกันสังคมตาม ระเบียบที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมกำหนดภายใน 1 ปี นับแต่วันที่สิทธิได้รับประโยชน์ ทดแทนนั้น

ในกรณีที่ได้รับประโยชน์ทดแทนเป็นตัวเงินและบุคคลนั้นไม่มารับเงินนั้นภายในเวลา 2 ปีให้เงินนั้นตกเป็นของกองทุนประกันสังคม

มาตรา 57 การคำนวณค่าจ้างรายวันในการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ให้คำนวณโดยนำค่าจ้างสามเดือนแรกของค่าจ้างที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่นายจ้างนำส่งสำนักงานแล้วย้อนหลังเก้าเดือนหารด้วยเก้าสิบ แต่ถ้าผู้ประกันตน มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าถ้านำค่าจ้างของสามเดือนอื่นในระยะเวลาเก้าเดือนนั้นมาคำนวณแล้วจะมีจำนวนสูงกว่าก็ให้นำค่าจ้างสามเดือนนั้นหารด้วยเก้าสิบ หรือในกรณีที่ผู้ประกันตนยังส่งเงินสมทบไม่ครบเก้าเดือนให้นำค่าจ้างสามเดือนสุดท้ายที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่นายจ้างได้นำส่งสำนักงานแล้วหารด้วยเก้าสิบเป็นเกณฑ์คำนวณ

สำหรับการคำนวณค่าจ้างรายวันในการจ่ายเงินสมทบการขาดรายได้ให้แก่ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 นั้น ให้คำนวณโดยเฉลี่ยจากจำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบตามมาตรา 39 วรรคสอง

อธิบาย การกำหนดค่าจ้างรายวันในการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้แก่ผู้ประกันตนนั้นให้คำนวณโดยเอาค่าจ้าง 3 เดือนสุดท้ายที่สูงจางนั้นหารด้วย 90 เช่น ได้รับค่าจ้าง 3 เดือนสุดท้ายรวม $4,000 \times 3 = 12,000$ เอา 90 หาร = 133.33 บาทต่อวัน หรือเอาเงินค่าจ้างของลูกจ้าง 3 เดือนแรกที่นายจ้างส่งเงินสมทบเข้ากองทุนหารด้วย 90 แล้วจึงหัก 2% ของค่าจ้างรายวันที่ได้รับส่งเข้ากองทุนประกันสังคมต่อไป

มาตรา 58 การรับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัตินี้ในกรณีที่เป็นการบริการทางการแพทย์ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนจะต้องรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลตามมาตรา 59

รายละเอียดและเงื่อนไขเกี่ยวกับบริการทางการแพทย์ที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนจะได้รับ ให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 59 ให้เลขาธิการประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตท้องที่หรือชื่อสถานพยาบาลที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนมีสิทธิไปรับบริการทางการแพทย์ได้

ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์ถ้าทำงานหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตท้องที่ใดให้ไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลตามวรรคหนึ่งที่อยู่ในเขตท้องที่นั้น เว้นแต่ในกรณีที่ในเขตท้องที่นั้นไม่มีสถานพยาบาลตามวรรคหนึ่ง หรือมีแต่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนมีเหตุผลสมควรที่ไม่สามารถไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลดังกล่าวได้ ก็ให้ไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลตามวรรคหนึ่งที่อยู่ในเขตท้องที่อื่นได้

ในกรณีที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคสอง ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์ที่ต้องจ่ายให้แก่สถานพยาบาลอื่นนั้นตามจำนวนที่สำนักงานกำหนดโดยคำนึงสภาพของการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย การคลอดบุตร สภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละท้องที่ และลักษณะของการบริการทางการแพทย์ที่ได้รับ ทั้งนี้ต้องไม่เกินอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์ที่กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 60 ในกรณีที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลแล้วละเลยหรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำหรือคำสั่งของแพทย์โดยไม่มีเหตุอันสมควร เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายจะสั่งลดประโยชน์ทดแทนก็ได้ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการแพทย์

อธิบาย ในกรณีที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตน (กรณีคลอดบุตร) ไปรับบริการทางการแพทย์จากสถานพยาบาลที่กำหนดแล้วละเลยไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของแพทย์โดยไม่มีเหตุอันสมควร เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายมีสิทธิสั่งลดประโยชน์ทดแทนหรือตัดประโยชน์ทดแทนได้ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการแพทย์นั้น ๆ

มาตรา 61 ผู้ประกันตนหรือบุคคลตามมาตรา 38 วรรคสอง มาตรา 73 หรือมาตรา 73 ทวิ ไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนเมื่อปรากฏว่าการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย หรือการทุพพลภาพหรือการตายนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุที่บุคคลดังกล่าวจงใจก่อให้เกิดขึ้นหรือยินยอมให้ผู้อื่นก่อให้เกิดขึ้น

อธิบาย มาตรานี้เป็นข้อยกเว้นไม่จ่ายประโยชน์ทดแทนแก่ผู้ประกันตนหรือผู้ที่ยังได้รับสิทธิในประโยชน์ทดแทนอยู่ตามมาตรา 38 วรรคสอง มาตรา 73 และมาตรา 73 ทวิ มีกรณีเดียวคือ บุคคลนั้นจงใจหรือยินยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนเองประสบอันตราย-เจ็บป่วย หรือทุพพลภาพ หรือตายโดยเจตนา

มาตรา 61 ทวิ ในกรณีที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามมาตรา 64 และมาตรา 71 หรือเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรตามมาตรา 67 ในเวลาเดียวกัน ให้มีสิทธิขอรับเงินทดแทนการขาดรายได้หรือเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรในประเภทใดประเภทหนึ่งได้เพียงประเภทเดียว โดยให้แสดงความจำนงตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

อธิบาย กรณีที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ในกรณีเจ็บป่วยนอกงานหรือกรณีทุพพลภาพตามมาตรา 71 หรือเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อคลอดบุตรตามมาตรา 67 ในเวลาเดียวกันให้มีสิทธิขอรับเงินทดแทนได้เพียงประเภทเดียวคือเงินทดแทนการขาดรายได้หรือเงินทดแทนการคลอดบุตรอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยแสดงความจำนงตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

หมวด 2

ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย

มาตรา 62 ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย อันมิใช่เนื่องจากการทำงานต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน

อธิบาย ผู้ประกันตนจะได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอัน มิใช่เนื่องจากการทำงาน ต่อเมื่อผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือนภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนรับบริการทางการแพทย์ดังตัวอย่าง

ทำงาน 1 เดือน ออกจากงาน ทำงานอีก 1 เดือน ออกจากงาน ทำงานอีก 1 เดือน

4 เดือน

5 เดือน

รวมแล้วทำงาน 3 เดือน และออกจากงานอยู่ภายใน 15 เดือนก่อนรับบริการทางการแพทย์ เป็นต้น

มาตรา 63 ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ได้แก่

- (1) ค่าตรวจวินิจฉัยโรค
- (2) ค่าบำบัดทางการแพทย์
- (3) ค่ากินอยู่และรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล
- (4) ค่ายาและค่าเวชภัณฑ์
- (5) ค่ารถพยาบาลหรือค่าพาหนะรับส่งผู้ป่วย
- (6) ค่าบริการอื่นที่จำเป็น

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ผู้ประกันตนที่ต้องหยุดงานเพื่อการรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ให้ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 64 ด้วย

มาตรา 64 ในกรณีที่ผู้ประกันตนประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ในอัตราร้อยละห้าสิบของค่าจ้างตาม มาตรา 57 สำหรับการที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงานเพื่อการรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ ครั้งหนึ่งไม่เกินเก้าสิบวัน และในระยะเวลาหนึ่งปีปฏิทินต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เว้นแต่

ครั้งหนึ่งไม่เกินเก้าสิบวัน และในระยะเวลาหนึ่งปีปฏิทินต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เว้นแต่การเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ให้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันแต่ไม่เกินสามร้อยหกสิบวัน

ระยะเวลาได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ให้เริ่มนับแต่วันแรกที่ต้องหยุดงานตามคำสั่งของแพทย์จนถึงวันสุดท้ายที่แพทย์กำหนดให้หยุดงานหรือจนถึงวันสุดท้ายที่หยุดงาน ในกรณีผู้ประกันตนกลับเข้าทำงานก่อนครบกำหนดเวลาตามคำสั่งของแพทย์แต่ไม่เกินระยะเวลาที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับค่าจ้างจากนายจ้างในระหว่างหยุดงานเพื่อการรักษาพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน หรือมีสิทธิตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน สัญญาจ้างแรงงาน หรือข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างแล้วแต่กรณี ผู้ประกันตนไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามวรรคหนึ่งจนกว่าสิทธิได้รับเงินค่าจ้างนั้นได้สิ้นสุดจึงจะมีสิทธิได้รับเงินทดแทนดังกล่าวเท่าระยะเวลาที่คงเหลือ และถ้าเงินค่าจ้างที่ได้รับจากนายจ้างในกรณีใดน้อยกว่าเงินทดแทนการขาดรายได้จากกองทุนผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนจากกองทุนในส่วนที่ขาดตัว

อธิบาย ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ร้อยละ 50 ของค่าจ้าง 3 เดือนสุดท้ายหารด้วย 90 ตามมาตรา 57 ในกรณีที่ผู้ประกันตนเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายอันไม่ใช่งาน ในการทำงาน สำหรับการที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงานเพื่อรักษาพยาบาลตามคำสั่งของแพทย์ครั้งหนึ่งไม่เกิน 90 วัน ในระยะเวลาปีหนึ่งไม่เกิน 180 วัน เว้นแต่การเจ็บป่วยเรื้อรัง ให้ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ไม่เกิน 360 วัน

ระยะเวลาที่จะได้รับเงินทดแทนให้เริ่มนับตั้งแต่วันแรกที่ต้องหยุดงานตามคำสั่งแพทย์จนถึงวันสุดท้ายที่หยุดงาน แต่ไม่เกินตามระยะเวลาที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ผู้ประกันตนยังได้รับค่าทดแทนตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานอยู่ จะไม่ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามวรรคหนึ่ง จนกว่าค่าจ้างหรือค่าทดแทนที่ได้รับนั้นจะหมดไปแล้ว เว้นแต่ค่าจ้างที่ได้รับน้อยกว่าเงินทดแทนที่ได้รับจากกองทุนให้ได้รับเงินทดแทนในส่วนที่ขาดไปนั้นเพิ่มเติม

หมวด 3

ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร

มาตรา 85 ประกันคนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตรสำหรับตนเองหรือภริยาหรือสำหรับหญิงซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยากับผู้ประกันตนโดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนดถ้าผู้ประกันตนไม่มีภริยา ทั้งนี้ต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าเจ็ดเดือน

ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร ให้ผู้ประกันตนแต่ละคนมีสิทธิได้รับสำหรับการคลอดบุตรไม่เกินสองครั้ง

อธิบาย ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรสำหรับตนเองหรือภริยาหรือหญิงที่อยู่กินกับผู้ประกันตนโดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขาธิการฯ กำหนดในกรณีที่ผู้ประกันตนไม่มีภริยา ทั้งนี้ผู้ประกันตนนั้นจะต้องจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่ต่ำกว่า 7 เดือนภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนการรับบริการทางการแพทย์

ผู้ประกันตนแต่ละคนจะได้รับสิทธิสำหรับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรไม่เกิน 2 ครั้ง ไม่ใช่ 2 คน

มาตรา 86 ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร ได้แก่

- (1) ค่าตรวจและรับฝากครรภ์
- (2) ค่าบำบัดทางการแพทย์
- (3) ค่ายาและค่าเวชภัณฑ์
- (4) ค่าทำคลอด
- (5) ค่ากินอยู่และรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล
- (6) ค่าบริบาลและค่ารักษาพยาบาลทารกแรกเกิด
- (7) ค่ารถพยาบาลหรือค่าพาหนะรับส่งผู้ป่วย
- (8) ค่าบริการอื่นที่จำเป็น

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ผู้ประกันตนซึ่งต้องหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรให้ได้รับเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 67 ด้วย

มาตรา 67 ในกรณีที่ผู้ประกันตนต้องหยุดงานเพื่อการคลอดบุตร ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรไม่เกินสองครั้งเป็นการเหมาจ่ายในอัตราครั้งละร้อยละห้าสิบของค่าจ้างตามมาตรา 57 เป็นเวลาเก้าสิบวัน

อธิบาย หากผู้ประกันตนต้องหยุดงานเพราะคลอดบุตร ผู้ประกันตนจะได้รับประโยชน์ทดแทนเป็นเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อคลอดบุตรไม่เกิน 2 ครั้งเป็นการเหมาจ่าย 50% ของเวลา 90 วันคือเท่ากับ 45 วันของค่าจ้างสุดท้ายของผู้นั้น

ตัวอย่าง นางแดงเป็นลูกจ้างหญิงมีครรภ์ได้รับค่าจ้างเดือนละ 8 พัน หากก่อนคลอดเป็นลูกจ้างมาแล้ว 1 ปี ขอลาคลอดครั้งแรก เช่นนี้นางแดงจะได้รับเงินสงเคราะห์ระหว่างการลาคลอดเท่ากับ 4 พันบาท เหมาจ่าย ถึงแม้ว่านางแดงจะลาคลอด 10 วันหรือ 20 วันก็ตาม

มาตรา 68 ในกรณีที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนไม่สามารถรับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา 66 ได้ เนื่องจากผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนไม่ได้คลอดบุตรในสถานพยาบาลตามมาตรา 59 ให้ผู้ประกันตนได้รับประโยชน์ทดแทนการคลอดบุตรตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

อธิบาย ในกรณีที่ผู้ประกันตนหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนไม่สามารถรับประโยชน์ทดแทนได้ เช่น ผู้ประกันตนเป็นผู้ชาย ภรรยาไม่ได้ทำงานหรือเป็นลูกจ้างหรือไม่ได้คลอดบุตรในสถานพยาบาลที่กำหนด ผู้ประกันตนนั้นจะได้รับเงินสงเคราะห์การคลอดบุตรของภรรยาไป 50% ของค่าจ้าง 90 วันเหมาจ่ายเช่นกัน เช่น ผู้ประกันตนได้รับค่าจ้างเดือนละ 8 พันบาท ก็จะได้รับเงินสงเคราะห์การคลอดของภรรยา 4 พันบาท เป็นต้น

หากผู้ประกันตนคลอดบุตรเอง ผู้ประกันตนจะได้รับประโยชน์ทดแทนการคลอด 4 พันบาท ทุกครั้งที่คลอดตามที่คณะกรรมการกำหนดไว้ และได้รับเงินสงเคราะห์การคลอดอีก 50% เหมาจ่ายอีกต่อหนึ่งด้วย แต่ถ้าผู้ประกันตนไม่ได้เป็นคนคลอดบุตร (เป็นผู้ชาย) จะได้รับประโยชน์ทดแทนการคลอด 4 พันบาทตามที่กฎหมายกำหนดไปแต่เพียงอย่างเดียวสำหรับการคลอดไม่เกิน 2 ครั้ง

หมวด 4

ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ

มาตรา 69 ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ต่อเมื่อภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนทุพพลภาพ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือน

อธิบาย ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีตกเป็นผู้ทุพพลภาพต่อเมื่อได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่ต่ำกว่า 3 เดือนภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนรับบริการทางการแพทย์

มาตรา 70 ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ ได้แก่

- (1) ค่าตรวจวินิจฉัยโรค
- (2) ค่าบำบัดทางการแพทย์
- (3) ค่ายาและค่าเวชภัณฑ์
- (4) ค่ากินอยู่และรักษาพยาบาลในสถานพยาบาล
- (5) ค่ารถพยาบาลหรือค่าพาหนะรับส่งผู้ทุพพลภาพ
- (6) ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกาย จิตใจ และอาชีพ
- (7) ค่าบริการอื่นที่จำเป็น

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 71 ในกรณีที่ผู้ประกันตนทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ให้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ในอัตราร้อยละห้าสิบของค่าจ้างตามมาตรา 57 ตลอดชีวิต

อธิบาย ในกรณีที่ผู้ประกันตนทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 50% ของค่าจ้างสุดท้ายก่อนทุพพลภาพตลอดชีวิต

มาตรา 72 ในกรณีที่คณะกรรมการการแพทย์วินิจฉัยว่าการทุพพลภาพของผู้ประกันตนได้รับบริการฟื้นฟูตามมาตรา 70(6) จะมีสภาพดีขึ้นแล้ว ให้เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายพิจารณาสั่งลดเงินทดแทนการขาดรายได้เนื่องจากการทุพพลภาพได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ในกรณีที่ได้มีการลดเงินทดแทนการขาดรายได้ตามวรรคหนึ่งไปแล้ว ต่อมาในภายหลังปรากฏว่าเหตุทุพพลภาพนั้นมีสภาพเสื่อมลง ถ้าคณะกรรมการการแพทย์วินิจฉัยว่าการทุพพลภาพนั้นเสื่อมลงไปจากที่เคยวินิจฉัยไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้เลขาธิการพิจารณาเพิ่มเงินทดแทนการขาดรายได้ได้นั้นได้

อธิบาย ในกรณีที่คณะกรรมการการแพทย์ของกองทุนประกันสังคมเห็นว่าการทุพพลภาพของผู้ประกันตนทุเลาลง เลขาธิการอาจสั่งให้ลดเงินทดแทนการขาดรายได้ลงตามความเหมาะสมได้ตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนด

ในกรณีที่ภายหลังลดเงินไปแล้วต่อมาการทุพพลภาพทรุดลงไปอีก เลขาธิการอาจสั่งเพิ่มเงินทดแทนการขาดรายได้มากขึ้นตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการการแพทย์กำหนดได้

หมวด 5

ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย

มาตรา 73 ในกรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตายโดยมิใช่ประสงค์อันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ถ้าภายในระยะเวลาหกเดือนก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน ให้จ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย ดังนี้

(1) เงินค่าทำศพตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยเท่าของอัตราสูงสุดของค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานให้จ่ายให้แก่บุคคลตามลำดับ ดังนี้

(ก) บุคคลซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้จัดการศพและได้เป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

(ข) สามีภรรยา บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนซึ่งมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

(ค) บุคคลอื่นซึ่งมีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

(2) เงินสงเคราะห์กรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ให้จ่ายแก่บุคคลซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์นั้น แต่ถ้าผู้ประกันตนมิได้มีหนังสือระบุไว้ ก็ให้นำมาเฉลี่ยจ่ายให้แก่สามีภรรยา บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนในจำนวนที่เท่ากัน ดังนี้

(ก) ถ้าก่อนถึงแก่ความตายผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่สิบหกเดือนขึ้นไป แต่ไม่ถึงสิบปี ให้จ่ายเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนเท่ากับร้อยละห้าสิบของค่าจ้างรายเดือนที่คำนวณได้ตามมาตรา 57 คูณด้วยสาม

(ข) ถ้าก่อนถึงแก่ความตายผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่สิบปีขึ้นไป ให้จ่ายเงินสงเคราะห์เป็นจำนวนเท่ากับร้อยละห้าสิบของค่าจ้างรายเดือนที่คำนวณได้ตามมาตรา 57 คูณด้วยสิบ

อธิบาย ในกรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตายในกรณีที่มิใช่เนื่องจากการทำงาน ถ้าภายใน 6 เดือนก่อนถึงแก่ความตายผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 เดือน ให้ได้รับประโยชน์ทดแทนดังนี้

(1) เงินค่าทำศพ 100 เท่าของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสูงสุดตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

ตัวอย่างเช่น อัตราค่าจ้างขั้นต่ำสูงสุด 160 บาท ในขณะที่ตาย ก็จะได้รับค่าทำศพเท่ากับ $160 \times 100 = 16,000$ บาท โดยจ่ายให้แก่บุคคลตามลำดับต่อไปนี้

(ก) บุคคลที่ผู้ประกันตนระบุให้เป็นผู้จัดการศพและได้จัดการศพ
(ข) สามีภรรยา บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตน ที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพ
ผู้ประกันตน

(ค) บุคคลอื่นซึ่งมีหลักฐานว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

(2) เงินสงเคราะห์กรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ซึ่งผู้ประกันตนระบุให้จ่าย หรือกรณี
ไม่ได้ระบุให้จ่าย โดยนำมาถัวเฉลี่ยให้แก่สามีภรรยา บิดามารดา บุตรของผู้ประกันตนในจำนวน
เท่า ๆ กัน ดังนี้

(ก) ถ้าก่อนถึงแก่ความตาย ผู้ประกันตนได้ส่งเงินสมทบมาแล้ว 3 ปีแต่ไม่ถึง 10 ปี ให้
จ่ายเงินสงเคราะห์เท่ากับ 1 เดือนครึ่งของค่าจ้างสุดท้ายก่อนตายของผู้ประกันตน

ตัวอย่าง นายชาวลูกจ้างก่อนตายได้จ่ายเงินสมทบมาแล้ว 5 ปี นายชาวดำค่าจ้างก่อน
ตาย 6 พันบาท เช่นนี้ ทายาทของนายชาวจึงจะได้รับเงินสงเคราะห์การตาย 1 เดือนครึ่งของค่าจ้าง
6 พันบาทเท่ากับ 9 พันบาท

(ข) ถ้าก่อนผู้ประกันตนตายได้ส่งเงินสมทบมาแล้ว 10 ปีขึ้นไป ทายาทจะได้รับเงิน
สงเคราะห์เท่ากับ 5 เดือน (50% ของค่าจ้างสุดท้าย 10 เดือน = 5 เดือน)

มาตรา 73 ทวิ ในกรณีที่ผู้ประกันตนที่ทุพพลภาพตามมาตรา 71 ถึงแก่ความตาย ให้
นำความในมาตรา 73 มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้นำเงินทดแทนการขาดรายได้ที่ผู้ประกันตนได้
รับในเดือนสุดท้ายก่อนถึงแก่ความตายมาเป็นเกณฑ์ในการคำนวณ

ในกรณีที่ผู้ประกันตนที่ทุพพลภาพนั้นอยู่ในข่ายที่จะได้รับเงินค่าทำศพและเงินสงเคราะห์
กรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตายในฐานะที่เป็นผู้ประกันตนและในฐานะที่เป็นผู้ประกันตน
ที่ทุพพลภาพตามวรรคหนึ่ง ในเวลาเดียวกัน ให้มีสิทธิได้รับเงินค่าทำศพและเงินสงเคราะห์กรณี
ที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตายตามมาตรา 73 เพียงทางเดียว

อธิบาย กรณีผู้ประกันตนที่ทุพพลภาพอันมิใช่เนื่องจากการทำงานให้นำเกณฑ์การจ่ายเงิน
สงเคราะห์ตามมาตรา 73 มาใช้บังคับโดยอนุโลม คือ อาจได้รับเงินสงเคราะห์การตาย 1 เดือนครึ่ง
ของค่าจ้างสุดท้ายของผู้ประกันตนก่อนตายแล้วแต่กรณี ให้แก่ทายาทของผู้ประกันตนตามมาตรา 73

ในกรณีที่ผู้ประกันตนเป็นผู้ทุพพลภาพก่อนตายและมีสิทธิได้รับเงินค่าทำศพและเงิน
สงเคราะห์การตายทั้ง 2 ทางใน 2 สถานะให้มีสิทธิได้รับเงินค่าทำศพและเงินสงเคราะห์การตาย
ทางใดทางหนึ่งเพียงทางเดียว

หมวด 6

ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร

มาตรา 74 ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรต่อเมื่อภายในระยะเวลาสามสิบหกเดือนก่อนเดือนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบสองเดือน

อธิบาย ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรต่อเมื่อภายใน 3 ปีก่อนเดือนที่ผู้ประกันตนมีสิทธิ ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน

ตัวอย่าง

จ่ายเงินสมทบ (เป็นลูกจ้าง) มาแล้ว 3 เดือน	ออกจากงาน 20 เดือน	วางเงินสมทบ (เป็นลูกจ้าง 7 เดือน)	ว่างงาน 16 เดือน	จ่ายเงิน 2 เดือน
---	-----------------------	--------------------------------------	---------------------	---------------------

รวมจ่ายเงินสมทบ 1 ปี (12 เดือน) ในระยะเวลา 36 เดือนก่อนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน

มาตรา 75 ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร ได้แก่

- (1) ค่าสงเคราะห์ความเป็นอยู่ของบุตร
- (2) ค่าเล่าเรียนบุตร
- (3) ค่ารักษาพยาบาลบุตร
- (4) ค่าสงเคราะห์อื่นที่จำเป็น

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 75 ทวิ ในกรณีที่ผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร ตามมาตรา 74 หากผู้ประกันตนนั้นเป็นผู้ทุพพลภาพซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพหรือถึงแก่ความตาย ให้ผู้ประกันตนซึ่งเป็นผู้ทุพพลภาพนั้นหรือบุคคลตามมาตรา 75 จัดว่ามีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรด้วย

อธิบาย กรณีที่ผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรเป็นผู้ทุพพลภาพที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพและกรณีตายอยู่แล้ว ให้ผู้นั้นได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรด้วย

(1) มาตรา 74 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2541 และให้ใช้ความใหม่แทนตั้งแต่วันที่

มาตรา 75 ตี ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร สำหรับบุตรชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีอายุตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ จำนวนคราวละไม่เกินสองคน บุตรชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น

ในกรณีที่บิดาและมารดาเป็นผู้ประกันตน ให้บิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรเพียงฝ่ายเดียว เว้นแต่เมื่อมีการจดทะเบียนหย่าหรือแยกกันอยู่ และบุตรอยู่ในความอุปการะของผู้ประกันตนฝ่ายใดให้ผู้ประกันตนฝ่ายนั้นเป็นผู้มีสิทธิได้รับ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจ่ายเงินสงเคราะห์บุตร ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อธิบาย ผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร จะได้รับประโยชน์ทดแทนแก่บุตรที่ชอบด้วยกฎหมายอายุไม่เกิน 15 ปีบริบูรณ์ และคราวละไม่เกิน 2 คน ซึ่งไม่หมายรวมบุตรบุญธรรมหรือบุตรที่ได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมแก่คนอื่น

ในกรณีที่บิดามารดาเป็นผู้ประกันตนทั้งสองคน ให้บิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งเท่านั้นที่ได้รับสิทธินี้ เว้นแต่เมื่อจดทะเบียนหย่ากันแล้ว บุตรอยู่กับผู้ประกันตนฝ่ายใด ให้ผู้ประกันตนฝ่ายนั้นได้รับประโยชน์ทดแทน

ประโยชน์ทดแทนนี้ต้องมีกฎกระทรวงออกมากำหนดให้บุตรได้รับคนละ 100 บาท ต่อเดือนจนกว่าจะอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ไม่เกินคราวละ 2 คน

มาตรา 75 จัตวา ในกรณีที่ผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ให้จ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรแก่บุคคลตามลำดับ ดังนี้

(1) สามีหรือภริยาของผู้ประกันตน หรือบุคคลซึ่งอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยากับผู้ประกันตน โดยเปิดเผยตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด และเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตร

(2) ผู้อุปการะบุตรของผู้ประกันตน ในกรณีบุคคลตาม (1) มิได้เป็นผู้อุปการะบุตร หรือถูกถอนอำนาจปกครอง หรือถึงแก่ความตาย

หมวด 7

ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ

มาตรา 76 ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพต่อเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน ไม่ว่าจะระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม

อธิบาย ผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพต่อเมื่อบุคคลผู้นั้นได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 วันหรือ 15 ปี ไม่ว่าจะระยะเวลา 15 ปีนั้นจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม คือ เมื่อรวมเวลาทำงานและจ่ายเงินสมทบมารวมกันแล้วต้องไม่น้อยกว่า 15 ปี

มาตรา 77 ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ ได้แก่

- (1) เงินเลี้ยงชีพรายเดือน เรียกว่า เงินบำนาญชราภาพ หรือ
- (2) เงินบำเหน็จที่จ่ายให้ครั้งเดียว เรียกว่า เงินบำเหน็จชราภาพ

หลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 77 ทวิ ในกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนให้สิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่อายุครบห้าสิบปีบริบูรณ์ เว้นแต่เมื่อมีอายุครบห้าสิบปีบริบูรณ์และความเป็นผู้ประกันตนยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา 38 หรือมาตรา 41 ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง

ในกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบไม่ครบหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนและความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามมาตรา 38 หรือมาตรา 41 ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ

อธิบาย ผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับบำนาญชราภาพต่อเมื่อบุคคลนั้นได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่ต่ำกว่า 15 ปีหรือ 180 เดือน และได้รับบำนาญชราภาพตั้งแต่เดือนที่ถัดจากอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ เป็นต้นไป เว้นแต่ในกรณีที่มิอายุครบ 55 ปีแล้ว แต่ความเป็นผู้ประกันตนยังไม่สิ้นสุดลง หรือยังคงเป็นลูกจ้างอยู่ต่อไป เช่นนี้ให้บุคคลนั้นมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่เดือนถัดจากการประกันตนสิ้นสุดลง

หมายเหตุ เงินบำนาญชราภาพเป็นเงินที่ทยอยจ่ายให้แก่ลูกจ้างระยะยาวในกรณีที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงด้วยเหตุอื่นนอกจากถึงแก่ความตาย

(2) มาตรา 75 ทวิ, 75 ตริ และ 75 จัตวา ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2541 และให้ใช้ความใหม่แทนดังพิมพ์ไว้

ในกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบไม่ถึง 180 วันและความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลง เพราะการตายหรือการสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างหรือเหตุหนึ่งเหตุใดตามมาตรา 41 ให้บุคคลผู้นั้น มีสิทธิได้รับบำเหน็จชราภาพ

บำเหน็จชราภาพ คือเงินก้อนที่จ่ายให้กับผู้ประกันตนในกรณีอื่นที่ผู้ประกันตนจ่ายเงิน สมทบไม่ถึง 180 เดือน หรืออายุไม่ครบ 55 ปีบริบูรณ์ หรือกรณีผู้ประกันตนถึงแก่ความตายให้ ทายาทได้รับ

มาตรา 77 ตี ในกรณีที่บุคคลซึ่งได้รับเงินบำนาญชราภาพได้กลับเข้าเป็นผู้ประกันตน ให้งดการจ่ายเงินบำนาญชราภาพของบุคคลดังกล่าวจนกว่าความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลง ตามมาตรา 38 หรือมาตรา 41 แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงด้วยเหตุอื่นนอกจากถึงแก่ความตาย ให้ผู้นั้นมี สิทธิได้รับบำนาญชราภาพ

ในกรณีที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงเนื่องจากผู้ประกันตนถึงแก่ความตาย ให้ ทายาทผู้มีสิทธิของผู้นั้นตามมาตรา 77 จัตวา มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ

อธิบาย ในกรณีที่บุคคลที่ได้รับบำนาญชราภาพได้กลับเข้ามาเป็นผู้ประกันตนใหม่ การจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้ยกเลิกไปจนกว่าผู้นั้นจะสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตนตาม มาตรา 38 หรือมาตรา 41 แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงนอกเหนือจากความตาย ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงิน บำนาญชราภาพต่อไป แต่ผู้นั้นต้องส่งเงินสมทบมาแล้วไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์และอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์

ในกรณีที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงเพราะบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย ให้ทายาทของ บุคคลนั้นได้รับเงินบำเหน็จชราภาพไปแทน

มาตรา 77 จัตวา ในกรณีผู้ประกันตนซึ่งมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ ตามมาตรา 77 ทวิ ถึงแก่ความตายก่อนที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนหรือผู้รับเงินบำนาญชราภาพ ถึงแก่ความตายภายในหกสิบเดือนนับแต่เดือนที่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ ให้ทายาทของ ผู้นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จชราภาพ

ทายาทผู้มีสิทธิตามวรรคหนึ่ง ได้แก่

(1) บุตรชอบด้วยกฎหมาย ยกเว้นบุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรม ของบุคคลอื่น ให้ได้รับสองส่วน ถ้าผู้ประกันตนที่ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไป ให้ได้รับสามส่วน

(2) สามีหรือภรรยาให้ได้รับหนึ่งส่วน และ

(3) บิตามารดา หรือบิดาหรือมารดาที่มีชีวิตอยู่ ให้ได้รับหนึ่งส่วน

ในกรณีที่ไม่มีทายาทในอนุมาตราใด หรือทายาทนั้นได้ตายไปเสียก่อน ให้แบ่งเงินตามมาตรา
คำว่า ทายาท ได้แก่

(1) บุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตน หรือผู้รับเงินบำนาญชราภาพ ยกเว้นบุตร
บุญธรรมหรือบุตรซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของคนอื่น ให้ได้รับ 2 ส่วน กรณีที่ผู้ประกันตนนั้น
มีบุตรตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ให้ได้รับ 3 ส่วน

(2) สามีหรือภริยาที่ถูกต้องตามกฎหมาย (จดทะเบียนสมรส) ของผู้ประกันตน ให้ได้รับ
1 ส่วน

(3) บิตามารดา หรือบิดาหรือมารดาของผู้ประกันตนที่ยังมีชีวิตอยู่ ให้ได้รับ 1 ส่วน

ในกรณีที่ผู้ประกันตนไม่มีทายาท ในอนุมาตราใด หรือทายาทนั้นได้ตายไปก่อน ให้แบ่งเงิน
บำนาญชราภาพในระหว่างทายาทในอนุมาตราที่เหลือนั้นที่ทายาทมีสิทธิได้รับ

มาตรา 77 เบื้อง ในกรณีที่ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามมาตรา
71 และเงินบำนาญชราภาพในเวลาเดียวกัน ให้ผู้ประกันตนได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ตามมาตรา
71 และเงินบำนาญชราภาพแทน

ในกรณีที่ผู้ประกันตนได้รับเงินบำนาญชราภาพไปแล้ว และต่อมาเป็นผู้ทุพพลภาพภายใน
กำหนดเวลาตามมาตรา 38 วรรคสอง ให้งดการจ่ายเงินบำนาญชราภาพและให้จ่ายเงินบำนาญชรา
ภาพแทน ทั้งนี้ ให้หักเงินบำนาญชราภาพที่ได้รับไปแล้วก่อนการเป็นผู้ทุพพลภาพออกจากเงิน
บำนาญชราภาพที่ผู้นั้นมีสิทธิได้รับ แล้วนำเงินที่หักนั้นส่งเข้ากองทุน

อธิบาย ในกรณีที่ผู้ประกันตนได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้กรณีทุพพลภาพและได้รับ
เงินบำนาญชราภาพในเวลาเดียวกัน ให้ผู้ประกันตนนั้นได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้กรณี
ทุพพลภาพต่อไป และให้ได้รับบำนาญชราภาพแทน

ในกรณีที่ผู้ประกันตนได้รับเงินบำนาญชราภาพไปแล้ว และต่อมาตกเป็นผู้ทุพพลภาพ
ภายในกำหนดเวลาของการสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง ให้งดจ่ายเงินบำนาญชราภาพ และให้จ่ายเป็น
บำนาญชราภาพแทน

ทั้งนี้ ให้หักเงินบำนาญชราภาพที่ผู้นั้นได้รับไปแล้วก่อนตกเป็นผู้ทุพพลภาพออก จาก
เงินบำนาญชราภาพที่ผู้นั้นได้รับไปแล้ว และให้นำเงินที่หักไปนั้นเข้ากองทุนประกันสังคมไป

หมวด 8

ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน

มาตรา 78 ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานต่อเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนและต้องอยู่ภายในระยะเวลาสิบห้าเดือนก่อนการว่างงานและจะต้องเป็นผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้มีความสามารถในการทำงาน พร้อมทั้งจะทำงานที่เหมาะสมตามที่จัดทำให้หรือต้องไม่ปฏิเสธการฝึกงานและได้ขึ้นทะเบียนไว้ที่สำนักจัดหางานของรัฐ โดยต้องไปรายงานตัวไม่น้อยกว่าเดือนละหนึ่งครั้ง

(2) การที่ผู้ประกันตนว่างงานต้องมีโชฎุกเลิกจ้าง เนื่องจากทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดอาญาโดยเจตนาแก่นายจ้างหรือจงใจทำงานให้นายจ้างได้รับความเสียหายหรือฝ่าฝืนข้อบังคับหรือระเบียบเกี่ยวกับการทำงาน หรือคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายในกรณีร้ายแรง หรือละทิ้งหน้าที่เป็นเวลาเจ็ดวันทำงานติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้นายจ้างได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(3) ต้องมิใช่ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตามมาตรา 7 ในลักษณะนี้

อธิบาย ลูกจ้างที่เป็นผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานต่อเมื่อได้ส่งเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือนและต้องอยู่ภายในช่วงเวลา 15 เดือนก่อนการว่างงานและจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังนี้

(1) เป็นผู้พร้อมที่จะทำงานและยังมีความสามารถในการทำงานตามที่คณะกรรมการจะจัดทำให้ตามความเหมาะสม หรือต้องไม่ปฏิเสธการฝึกงาน และได้ขึ้นทะเบียนไว้ที่สำนักจัดหางานของรัฐแล้ว โดยต้องไปรายงานตัวไม่น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง

(2) จะต้องมีถูกเลิกจ้างเนื่องจากการกระทำความผิดต่อนายจ้างตามมาตรา 119 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน เช่น ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดทางอาญาโดยเจตนาต่อนายจ้าง ฯลฯ

(3) ต้องมิใช่เป็นผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพตามมาตรา 7

(3) แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 76, 77, 77 ทวิ, 77 ตริ, 77 จัตวา และ 77 เบญจโดยฉบับที่ 3 ของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2541

มาตรา 79 ให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนการว่างงาน ตั้งแต่วันที่แปดนับแต่วันว่างงานจากการทำงานกับนายจ้างรายสุดท้าย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในกฎ

อธิบาย ผู้ประกันตนที่ว่างงานจะได้รับประโยชน์ทดแทนการว่างงานตั้งแต่วันที่ 8 นับแต่ว่างงานจากนายจ้างครั้งสุดท้าย ส่วนการได้รับประโยชน์ทดแทนนั้นให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ลักษณะ 4

พนักงานเจ้าหน้าที่และการตรวจตราและควบคุม

มาตรา 80 ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในสถานประกอบการหรือสำนักงานของนายจ้างสถานที่ทำงานของลูกจ้างในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในระหว่างเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบหรือสอบถามข้อเท็จจริง ตรวจสอบทรัพย์สินหรือเอกสารหลักฐานอื่น ถ่ายภาพถ่ายสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ้าง การจ่ายค่าจ้าง ทะเบียนลูกจ้าง การจ่ายเงินสมทบ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือนำเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปตรวจสอบ หรือกระทำการอย่างอื่นตามสมควรเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงในอันที่จะปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ค้นสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีข้อสงสัยโดยมีเหตุอันควรเชื่อว่ามีทรัพย์สินของนายจ้างซึ่งไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน โดยให้กระทำในระหว่างเวลาทำการหรือในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่การค้นในระหว่างเวลาดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จจะกระทำต่อไปก็ได้

(3) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือสิ่งอื่นที่จำเป็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาทั้งนี้ให้นำความในมาตรา 30 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(4) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของนายจ้างตามคำสั่งของเลขาธิการ ตามมาตรา 50 ในกรณีที่นายจ้างไม่นำส่งเงินสมทบและหรือเงินเพิ่ม หรือนำส่งไม่ครบจำนวน

ในการปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่จะนำข้าราชการหรือลูกจ้างในสำนักงานไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

มาตรา 81 ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 80 ให้บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา 82 ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 83 ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 84 เพื่อประโยชน์ในการตรวจตราและควบคุมงานอันเกี่ยวกับการประกันสังคมให้นายจ้างจัดให้มีทะเบียนผู้ประกันตนและให้เก็บรักษาไว้ ณ สถานที่ทำงานของนายจ้างพร้อมที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจได้

ทะเบียนผู้ประกันตนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

มาตรา 84 ทวิ กำหนดเวลาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 39 มาตรา 45 มาตรา 47 มาตรา 47 ทวิ และมาตรา 56 ถ้าผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้น มิได้อยู่ในประเทศหรือ มีเหตุจำเป็นจนไม่สามารถจะปฏิบัติตามกำหนดเวลานั้นได้ และได้ยื่นคำร้องก่อนสิ้นกำหนดเวลานั้นเพื่อขอขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาโดยแสดงเหตุแห่งความจำเป็น เมื่อเลขาธิการเห็นเป็นการสมควรจะขยายหรือเลื่อนกำหนดเวลาออกไปได้ตามความจำเป็นแก่กรณี แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินไปกว่าหนึ่งเท่าของระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรานั้น ๆ การขยายเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 39 หรือมาตรา 47 ไม่เป็นเหตุให้สดหรือตเงินเพิ่ม⁽³⁰⁾

⁽³⁰⁾ มาตรา 84 ทวิ เพิ่มเติมโดยมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ดังที่พิมพ์ไว้

ลักษณะ 5 การอุทธรณ์

มาตรา 85 นายจ้าง ผู้ประกันตน หรือบุคคลอื่นใด ซึ่งไม่พอใจในคำสั่งของเลขาธิการหรือของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่เป็นคำสั่งตามมาตรา 50 ให้มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ได้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว⁽³¹⁾

หลักเกณฑ์และวิธีการยื่นอุทธรณ์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 86 ให้มีคณะกรรมการอุทธรณ์คณะหนึ่งซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคน และกรรมการอื่นซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแพทย์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางระบบงานประกันสังคม ผู้ทรงคุณวุฒิทางการแรงงาน ผู้แทนฝ่ายนายจ้างสามคน และผู้แทนฝ่ายลูกจ้างสามคน และให้ผู้แทนสำนักงานเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งทั้งคณะมีจำนวนรวมกันไม่เกินสิบสามคน

มาตรา 87 ให้คณะกรรมการอุทธรณ์มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ยื่นตามมาตรา 85

เมื่อคณะกรรมการอุทธรณ์พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์แล้วให้แจ้งคำวินิจฉัยนั้นเป็นหนังสือให้ผู้อุทธรณ์ทราบ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์นั้น ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่พอใจให้มีสิทธินำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย แต่ถ้าไม่นำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์เป็นที่สุด

มาตรา 88 การอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งของเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัตินี้เว้นแต่กรณีที่ผู้อุทธรณ์ได้ยื่นคำร้องต่อเลขาธิการขอให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นไว้ก่อน ถ้าเลขาธิการเห็นสมควรจะสั่งให้ทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวไว้เพื่อรอคำวินิจฉัยอุทธรณ์ก็ได้

มาตรา 89 คณะกรรมการอุทธรณ์มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่มอบหมายได้ เมื่อคณะอนุกรรมการปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายแล้วให้เสนอความเห็นหรือรายงานต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ การประชุมของคณะอนุกรรมการ ให้นำความในมาตรา 13 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 90 ให้กรรมการอุทธรณ์อยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้แต่จะแต่งตั้งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

มาตรา 91 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 13 และมาตรา 17 มาใช้บังคับแก่คณะกรรมการอุทธรณ์โดยอนุโลม

⁽³¹⁾ มาตรา 85 วรรคหนึ่ง ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้

ลักษณะ 6

บทกำหนดโทษ

มาตรา 92 ผู้ใดไม่ให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือข้อมูลที่จำเป็นตามคำสั่งของ คณะกรรมการ คณะกรรมการการแพทย์ คณะกรรมการอุทธรณ์ คณะอนุกรรมการ หรือพนักงาน เจ้าหน้าที่ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 93 ผู้ใดโดยเจตนาไม่กรอกรายการในแบบสำรวจ กรอกรายการในแบบสำรวจไม่ครบถ้วนหรือไม่ส่งแบบสำรวจคืน ภายในเวลาที่กำหนด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา 94 ผู้ใดกรอกข้อความหรือตัวเลขในแบบสำรวจโดยรู้ว่าเป็นเท็จต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 95 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 32 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 96 นายจ้างผู้ใดโดยเจตนาไม่ยื่นแบบรายการต่อสำนักงานภายในกำหนดเวลาตาม มาตรา 34 หรือไม่แจ้งเป็นหนังสือต่อสำนักงานขอเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการภายใน กำหนดเวลาตามมาตรา 44 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁽³²⁾

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นความผิดต่อเนื่องผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษปรับอีกวัน ละไม่เกินห้าพันบาทตลอดระยะเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

มาตรา 97 นายจ้างผู้ใดยื่นแบบรายการตามมาตรา 34 หรือแจ้งเป็นหนังสือ เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการตามมาตรา 44 โดยเจตนากรอกข้อความเท็จในแบบรายการ หรือแจ้งการเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงเป็นเท็จในหนังสือแจ้งขอเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติม ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁽³³⁾

มาตรา 98 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติการตามมาตรา 80 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁽³²⁾ มาตรา 96 วรรคหนึ่ง ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 และให้ใช้ ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้

⁽³³⁾ มาตรา 97 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 และให้ใช้ความใหม่แทน ดังที่พิมพ์ไว้

มาตรา 99 นายจ้างผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 84 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 100 ผู้ใดเปิดเผยข้อเท็จจริงใดเกี่ยวกับกิจการของนายจ้างอันเป็นข้อเท็จจริงที่ตามปกติวิสัยของนายจ้างจะพึงสงวนไว้ไม่เปิดเผย ซึ่งตนได้มาหรือล่วงรู้เนื่องจากการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสามพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่เป็นการเปิดเผยในการปฏิบัติราชการเพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือเพื่อประโยชน์แก่การคุ้มครองแรงงานหรือการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี

มาตรา 101 ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดและถูกลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าผู้แทนของนิติบุคคลกรรมการทุกคน และผู้รับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้น ต้องระวางโทษ เช่นเดียวกับนิติบุคคลนั้นด้วยเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดนั้น หรือได้จัดการตามสมควรเพื่อป้องกันมิให้เกิดความผิดนั้นแล้ว

มาตรา 102 ถ้าเจ้าพนักงานดังต่อไปนี้เห็นว่าผู้กระทำความผิดไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก หรือไม่ควรถูกฟ้อง สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือความผิดที่มีโทษปรับหรือโทษจำคุก ไม่เกินหกเดือนเว้นแต่โทษตามมาตรา 95 ให้มีอำนาจเปรียบเทียบดังนี้

- (1) เลขาธิการหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร
- (2) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย สำหรับความผิดที่เกิดขึ้นในจังหวัดอื่น

ในกรณีที่มีการสอบสวน ถ้าพนักงานสอบสวนพบว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษอยู่ในเกณฑ์ที่จะทำการเปรียบเทียบได้และบุคคลนั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้เลขาธิการหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่บุคคลนั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในกำหนดเวลาตามวรรคสาม ให้ดำเนินคดีต่อไป

บทเฉพาะกาล

มาตรา 103 ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับแก่กิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่สี่คนขึ้นไปนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับแก่กิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่สี่คนขึ้นไป

พระราชบัญญัตินี้จะใช้บังคับแก่นายจ้างที่มีลูกจ้างน้อยกว่าสี่คนในท้องที่ใดและเมื่อใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา⁽³⁴⁾

มาตรา 104 ให้ดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ในกรณีทุพพลภาพ และในกรณีตายอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน และในกรณีคลอดบุตร นับแต่วันที่บทบัญญัติหมวด 2 ของลักษณะ 2 ใช้บังคับ

การจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ จะเริ่มดำเนินการเมื่อใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา แต่ทั้งนี้ต้องไม่ช้ากว่าวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2541⁽³⁵⁾

สำหรับการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานจะเริ่มดำเนินการเมื่อใด ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

⁽³⁴⁾ มาตรา 103 วรรคสาม เพิ่มเติมโดยมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 ดังที่พิมพ์ไว้

⁽³⁵⁾ มาตรา 104 วรรคสอง ความเดิมถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้